

- Det juridiske fakultet
UiT Norges arktiske universitet
9037 Tromsø
v/fakultetsdirektør Øyvind Edvardsen

Deres ref.:

Vår ref.: EW/308

Dato: 09.10.2020

SØKNAD OM DRIFTSSTØTTE TIL JUSSHJELPA I NORD-NORGE FOR 2021

Vi vil først få takke så mye for støtten på kr 200 000 for driftsåret 2020. Jusshjelpa i Nord-Norge er svært takknemlig for all støtte fra Det juridiske fakultet, både økonomisk og i form av andre bidrag.

Frem til 2016 økte fakultetets støttebeløp gradvis. De senere år har støtten vært: **2015:** kr 380 000, **2016:** kr 400 000, **2017:** kr 300 000, **2018:** kr 100 000, **2019:** kr 100 000 og **2020:** kr 200 000

Jusshjelpa i Nord-Norge søker Det juridiske fakultet om kr 200 000 i driftsstøtte for 2021. Det er på samme nivå som for driftsåret 2020.

Vi kommer tilbake til begrunnelsen for søknadsbeløpet. Først vil vi orientere kort om virksomheten, samarbeidet med fakultetet og vår økonomiske status.

Om Jusshjelpa i Nord-Norge og samarbeidet med Det juridiske fakultet

Jusshjelpa i Nord-Norge er ett av fire studentrettshjelptiltak i landet og det eneste i Nord-Norge. Vårt formål er å bedre rettshjelpstilbudet i Nord-Norge, gjennom et lavterskeltilbud innenfor prioriterte rettsområder til dem som har størst behov for det. I 2019 hadde vi 1736 henvendelser.

Per tiden har vi 24 studentmedarbeidere, hvorav 15 er saksbehandlere i 40 % lønnet stilling pluss minimum 16 % ideell innsats, og ni er gruppeledere i minimum 20 % lønnede stillinger. I tillegg består administrasjonen av daglig leder og kontormedarbeider, begge fast ansatt i 100 % stillinger.

I styret sitter Ole Martin Loe som fakultetets representant. Per nå har vi også tre faglig ansvarlige ved fakultetet. Alexandra Olsen, Niklas Jonsson og Crystal Ho-Lee Lam har ansvar for hver sin faggruppe.

Hvert år har Jusshjelpa i Nord-Norge flere praksisstudenter fra Det juridiske fakultet. Høsten 2020 er det femten studenter som gjennomfører sin obligatoriske praksisperiode her. Det ser vi på som en vinn-vinn situasjon. Jusshjelpa får beholde arbeidskraften i perioden og fakultetet avlastes når det kommer til organisering og utgifter sammenlignet med praksisavvikling eksternt.

Vi er glade for at fakultetet tilbyr spesialfaget Rettshjelp til våre medarbeidere. I høst er det tolv av de nåværende medarbeiderne som har valgt emnet, i tillegg til noen som tidligere har hatt stilling hos oss. En av forutsetningene for emnet, er at medarbeiderne gjennomgår en fagopplæring med et omfang på drøyt 30 orienterings- og undervisningstimer. I løpet av ett år arrangerer Jusshjelpa i Nord-Norge derfor rundt 70 timer med fagopplæring for medarbeiderne våre.

Org.nr.: 989 974 645
Telefon: (+47) 77 64 45 59
Internett: www.jusshjelpa.no

Postadresse:
Jusshjelpa i Nord-Norge
UiT Norges arktiske universitet
Breivika senter
9037 Tromsø

Besøksadresse:
Terminalgata 38
9019 Tromsø

Gjennom arbeidet ved Jusshjelpa får studentene en unik og praktisk rettet erfaring. De ser at de kan gjøre en forskjell, kan hjelpe mennesker og de får i tillegg brukt kunnskapen de tilegner seg på studiet. Det våkner et engasjement når de opplever nytteverdien av utdanningen. Vi er overbevist om at det gir dem et enda større ønske om å fullføre studiet på en god måte. Det kommer både våre klienter, studentene selv og fakultetet til gode.

Jusshjelpa er et konkret eksempel på at UiT gir noe direkte tilbake til landsdelen, i form av gratis rettshjelp til befolkningen. Vi antar at vi gjennom vår virksomhet også bidrar til en positiv profilering av både UiT Norges arktiske universitet og Det juridiske fakultet.

Økonomisk status ved Jusshjelpa i Nord-Norge

Siden 2016 har fakultetet oppfordret oss om å være bevisst på vår økonomiske situasjon, da Jusshjelpa over få år opparbeidet betydelige overskuddsmidler av ulike grunner. Vi har gradvis redusert egenkapitalen. Bare i driftsåret 2019 reduserte vi fra en inngående balanse på kr 1 170 069 til en utgående balanse på kr 713 674.

Jusshjelpa i Nord-Norge er bevisst på at vi har begrenset adgang til å opparbeide oss økonomiske reserver og er innforstått med at en økning ikke kan fortsette samt at en eventuell økning kan få konsekvenser.

For å redusere egenkapitalen vedtok styret i 2017 en plan for målrettede investeringer med mål om en kontrollert reduksjon av de oppsparte midlene på en hensiktsmessig måte. I korte trekk gikk planen ut på å redusere egenkapitalen med om lag kr 600 000 over en fem års periode, blant annet med å drive etter budsjetter i minus. I samme sak vurderte styret at det vil være nødvendig og forsvarlig å ha rundt kr 600 000 i overskuddsmidler som buffer til enhver tid.

Resultatet av regnskapsåret 2019 var et merforbruk/underskudd på kr 456 393. Det var planlagt, og vi nærmer oss nå det vi tenker er et akseptabelt nivå på egenkapitalen. Vi ligger an til å fortsette reduksjonen noe i inneværende driftsår. Dersom vi får omtrent det omsøkte fra alle bidragsytere i 2021, vil vi da redusere egenkapitalen med ytterligere kr 150 000 det kommende året. Se tentativt budsjett for 2021, se vedlegg 1.

Jusshjelpa tar ikke betalt for de tjenestene vi yter. Både lønns- og driftskostnader er beskjedne og mye av arbeidet som nedlegges er basert på frivillighet. Vi er avhengige av å få økonomisk støtte og det er svært viktig for oss med kontinuitet og forutsigbarhet i bevilgningene.

Begrunnelsen for å beholde visse reserver er sammensatt, men to grunner er mer vesentlige enn andre. Det ene er å ha en buffer til å kunne avvikle alle påtatte forpliktelser på en forsvarlig måte, dersom det av noen grunn skulle bli nødvendig. Det andre er hensynet til løpende likviditet. Støtten vi får fra ulike bidragsytere kommer inn sporadisk, oppstykket og ofte på hver sin side av årsskiftet. Vi har ingen faste tilskudd og har dermed i prinsippet også stor usikkerhet knyttet til inntekten fra år til år.

For driftsåret 2021 er det knyttet stor spenning til støtten fra vår største økonomiske bidragsyter, Justis- og beredskapsdepartementet. Dette fordi ordningen med øremerking av tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak ble opphevet i 2020, og det nå er åpent for at flere kan søke på de samme midlene.

Se regnskapet fra 2019 på s. 38 flg. i årsrapporten, vedlegg 2 og regnskapsbekreftelse i vedlegg 3.

Org.nr.: 989 974 645

Telefon: (+47) 77 64 45 59

Internett: www.jusshjelpa.no

Postadresse:

Jusshjelpa i Nord-Norge

UiT Norges arktiske universitet

Brevika senter

9037 Tromsø

Besøksadresse:

Terminalgata 38

9019 Tromsø

Begrunnelse for støttebeløpet

Hittil har vi lyktes i å redusere egenkapitalen i vesentlig grad, men vi har fortsatt noe å gå på ifølge styrets vurderinger av hva som er en forsvarlig buffer. Generelt har Jusshjelpa i Nord-Norge fortsatt en viss buffer i de oppsparte midlene. Vi holder oss derfor på et forholdsvis lavt søknadsbeløp fra fakultetet, sammenlignet med utviklingen i økonomiske tildelinger frem til 2016. Når det ikke er et klart behov for mer, ser vi at andre kan ha større nytte av pengene enn vi har det kommende året.

Budsjettmessig har vi nå over år holdt oss til en tendens der inntektene er lavere enn forbruket. På et tidspunkt må denne trenden snus, og en gradvis dreining er da ønskelig. Styret har også gitt signaler om at vi fra 2022 skal begynne å sikte oss inn på et budsjett i balanse. Fra et merforbruk på ca. kr 450 000 i 2019 til et gjeldende budsjett for 2020 på kr 140 000 i merforbruk og et tentativt budsjett for 2021 på kr 150 000 i merforbruk, er vi på vei i den retningen.

Vi håper at departementet opprettholder støtten på et nivå som tidligere også i 2021, tross fjerning av øremerkede midler. Videre har vi søkt om støtte på omtrent samme nivå som for 2020 fra øvrige bidragsytere. Med kr 200 000 i støtte fra fakultetet vil merforbruket antakelig fortsatt være på ca. kr 150 000. Vi håper derfor på at fakultetet kan avse et slikt beløp også for kommende år.

Vi tar forbehold om at det kan oppstå et behov for å søke om ekstra støtte fra fakultetet på et senere tidspunkt, spesielt dersom det skulle komme et uventet kutt fra departementet. For kommende driftsår kan vi også se oss nødt til å øke søknadsbeløpet til fakultetet. Samtidig må vi se etter mulige kutt på utgiftssiden, dersom vi skal legge oss på et budsjett i balanse fra 2022.

Vår søknad for driftsåret 2021 blir av nevnte grunner som følger.

Jusshjelpa i Nord-Norge søker Det juridiske fakultet om kr 200 000 i driftsstøtte for 2021.

Ved spørsmål eller ønsker om ytterligere informasjon, må dere gjerne kontakte meg på telefon 77620770 eller e-post leder@jusshjelpa.uit.no.

Med vennlig hilsen

Eirin Wilhelmsen

daglig leder

Jusshjelpa i Nord-Norge

Jusshjelpa i Nord-Norge
Universitetet i Tromsø
Breivika senter 9037 Tromsø

Vedlegg

- 1) Tentativt budsjett 2021 (ikke vedtatt)
- 2) Årsrapport 2019
- 3) Regnskapsbekreftelse fra Det juridiske fakultet

Org.nr.: 989 974 645

Telefon: (+47) 77 64 45 59

Internett: www.jusshjelpa.no

Postadresse:

Jusshjelpa i Nord-Norge

UIT Norges arktiske universitet

Breivika senter

9037 Tromsø

Besøksadresse:

Terminalgata 38

9019 Tromsø

Jusshjelpa i Nord-Norge	Tentativt budsett 2021*
INNTEKTER	
Justis- og beredskapsdepartementet / Staten sivilrettsforvaltning	-2 850 000
Kommuner og fylker	-320 000
Studentparlamentet UiT Norges arktiske universitet	-225 000
Det juridiske fakultet	-200 000
Bergesenstiftelsen	-125 000
Andre tilfeldige inntekter	-15 000
Inntekter totalt	-3 735 000
UTGIFTER	
Lønn: faste, engasjerte, vikarer, feriepenger, forsikring, avgifter m.m.	3 170 000
Styrehonorar	40 000
Tjenestereiser, oppsøkende virksomhet (utgifter, diett)	130 000
Tjenestereiser, annet (utgifter, diett)	50 000
Kurs og seminarer	110 000
Personalkostnader (julebord, sommerfest, kaffe/te m.m.)	30 000
Velferdstilskudd (gaver o.l.)	18 000
Beverting ved interne møter (interne kurs, felleslunsj, prosjektpizza o.l.)	40 000
Beverting for øvrig (ved eksterne deltakere)	2 500
Gaver til eksterne	6 000
Advisor, saksinntaksside, nettside (drift)	118 000
Kontorkostnader (porto, nettside m.m.)	16 000
Forsikringskostnader	14 500
Inventar	10 000
IT- og AV utstyr	10 000
Telefon	3 000
Kontorrekvisita	7 000
Bøker, tidsskrifter, litteratur	10 000
Profileringsartikler	14 000
Trykningsutgifter	15 000
Kunngjøring, generell	10 000
Kunngjøring, oppsøkende virksomhet	35 000
Avis-abonnement	16 000
Oversettelsestjenester	10 000
Utgifter totalt	3 885 000
RESULTAT	150 000

* Ikke vedtatt per oktober 2020 (budsjett vedtas på generalforsamling i desember)

Jusshjelpa

I NORD-NORGE

ÅRSRAPPORT 2019

Innholdsfortegnelse

1. Forord	5
2. Innledende om Jusshjelpa i Nord-Norge	6
2.1 Historie	6
2.2 Formål.....	6
3. Organisasjon.....	7
3.1 Innledning.....	7
3.2 Organer og medarbeidere	7
3.2.1 Generalforsamling	7
3.2.2 Styret.....	7
3.2.3 Faggruppene.....	8
3.2.4 Faglig ansvarlig.....	8
3.2.5 Administrasjonen.....	8
3.2.6 Administrative komiteer	8
3.2.7 Ad hoc-grupper	9
3.2.8 Medarbeiderne	9
3.3 Arbeidsformene ved Jusshjelpa i Nord-Norge.....	10
3.3.1 Innledning	10
3.3.2 Saksbehandling	10
3.3.3 Forskningsarbeid	11
3.3.4 Prosjektbasert arbeid og rettspolitikkk	11
3.3.5 Rettsinformasjon	12
3.4 Kompetanse.....	12
3.4.1 Innledende bemerkninger.....	12
3.4.2 Grunnopplæring.....	12
3.4.3 Fagopplæring.....	12
3.4.4 Fagsamlinger	12
3.4.5 Fagdag om menneskehandel.....	13
3.4.6 KROM-seminaret	13
3.4.7 Frokostseminar, jusslunsj o.l.	13
3.4.8 Kurs om personopplysninger i arbeidsforhold	13
3.4.9 Kurs om innføring i likestillings- og diskrimineringsrett	13
3.4.10 Nettverksmøter hos Utlendingsdirektoratet (UDI)	13
3.4.11 Fellesseminaret 2019.....	13
3.4.12 Faglige ajourføringskurs.....	14
3.4.13 Fagdag om diskriminering og trakassering samt kollektiv arbeidsrett.....	14
3.4.14 Andre aktiviteter.....	14

4. Faglig resultat for 2019	15
4.1 Innledning	15
4.2 Sakstilfanget de siste fem år.....	15
4.3 Hvem henvender seg til Jusshjelpa i Nord-Norge?.....	16
4.3.1 Fylkesoversikt.....	16
4.3.2 Kommuneoversikt.....	17
4.3.3 Kjønn, alder, sivilstand og statsborgerskap.....	18
4.3.4 Yrkesstatus, utdanning, inntekt og gjeld	20
4.3.5 Befatning med andre rettshjelpere.....	22
4.3.6 Hvordan klientene ble kjent med Jusshjelpa og hvordan de tok kontakt.....	23
4.4 Rettsområder.....	24
4.4.1 Hovedoversikt	24
4.4.2 Husleierett	25
4.4.3 Arverett.....	25
4.4.4 Arbeidsrett.....	26
4.4.5 Ekteskapsrett.....	26
4.4.6 Samboerforhold (ugift samliv).....	27
4.4.7 Barnerett.....	27
4.4.8 Gjeldsrett	28
4.4.9 Trygd og pensjon	28
4.4.10 Utlendingsrett.....	29
4.4.11 Sosial- og helserett	29
4.4.12 Fengselsrett	30
4.4.13 Annet	30
4.5 Oppsøkende virksomhet	30
4.5.1 Innledning	30
4.5.2 Oversikt over eksterne saksinntaksturer i Nord-Norge	31
5. Prosjektarbeid, forskning og utdanning.....	32
5.1 Innledning	32
5.2 Organiseringen av prosjektbasert arbeid	32
5.3 Rettsinformasjon	32
5.3.1 Innledning	32
5.3.2 Foredrag for innvandrere i introduksjonsprogram.....	32
5.3.3 Foredrag om arv for pensjonistforeninger.....	33
5.3.4 Økonomikurs.....	33
5.3.5 «Juridisk startpakke» for studenter.....	33
5.3.6 Foredrag på RIBO.....	33

5.3.7	Artikler	33
5.3.8	Brosjyrer og informasjonsmateriell	34
5.3.9	Øvrig informasjon og tilgjengelighet	34
5.4	Rettspolitisk arbeid	34
5.4.1	Innledning	34
5.4.2	Markering av kvinnedagen	34
5.4.3	Tromsø Arctic Pride	34
5.4.4	Brev til ulike aktører	35
5.4.5	Klage til Sivilombudsmannen	35
5.4.6	Høringsuttalelser	35
5.5	Annet prosjektarbeid	35
5.5.1	Prosjektuker våren og høsten 2019	35
5.5.2	Tolketjeneste	35
5.5.3	Menneskehandel og omkringliggende problemstillinger – «Prosjekt papirløs»	36
5.6	Utdanning	36
5.6.1	Relevant arbeidserfaring og Jusshjelpa som praksisplass	36
5.6.2	Spesialfaget Rettshjelp I	36
5.7	Forskning	36
6.	Drift og økonomi	37
6.1	Driftsrute	37
6.2	Økonomi	37
6.2.1	Innledende	37
6.2.2	Regnskap 2019	38
6.2.3	Merknader til postene	39
6.2.4	Oppsummerende om regnskapet for 2019	40
6.3	Arbeidstimer ved Jusshjelpa i Nord-Norge i 2019	41
7.	Medarbeidere og engasjerte ved Jusshjelpa i Nord-Norge i 2019	42
7.1	Administrasjonen	42
7.2	Faglig ansvarlige	42
7.3	Eksterne styremedlemmer	42
7.4	Studentmedarbeidere	42

1. Forord

Det å yte rettshjelp er et privilegium som ikke er alle forunt. For å kunne gjøre det, er vi avhengige av alle våre støttespillere. Derfor vil vi først og fremst takke alle som har støttet og hjulpet oss med rettshjelpsvirksomheten i 2019, både økonomisk, faglig og på andre måter. Vi jobber hardt for å innfri forventningene dere måtte ha til oss på bakgrunn av støtten vi mottar, og håper at vi lykkes med det.

Jusshjelpa i Nord-Norge skal stille opp og være der for dem som trenger oss mest. Mange opplever rettshjelp som utilgjengelig, fordi de hverken har krav på fri rettshjelp eller mulighet til å engasjere advokat. Det er ikke lenger tvilsomt at selv om noen har akkurat for høy inntekt for å kvalifisere til fri rettshjelp etter den offentlige ordningen, er prisen for å skaffe seg den hjelpen de trenger i mange tilfeller for høy. Alternativet er da at de som er i en vanskelig situasjon ikke søker hjelp, som i praksis betyr at de ikke har rettssikkerhet og i verste fall kan ende opp med å lide rettstap.

Mange mennesker opplever også at muligheten for rettshjelp er svært begrenset, eller at de i verste fall er helt forhindret fra å få hjelp. Det kan være innsatte i fengsel, som på grunn av manglende ressurser ikke en gang får tilstrekkelig sosial kontakt i hverdagen. Flyktninger, innvandrere og utenlandske arbeidstakere med utfordringer knyttet til språk, kultur- og samfunnsforståelse, står mildest talt på bar bakke når de trenger oppfølging av kompliserte saker der de ikke en gang kjenner sine rettigheter. Også studenter er blant dem vi retter oss mot. De er ofte unge mennesker i en periode av livet hvor de har begrenset økonomi samtidig med behov for juridisk veiledning og bistand i relasjoner til huseiere, arbeidsgivere, studiested, i familielivet og på andre måter.

For å nå de menneskene som trenger oss, forsøker vi hele tiden å opprette og holde i gang samarbeid med ulike aktører som naturlig er i kontakt med våre målgrupper. Takk til alle som har hjulpet oss med å nå frem til dem vi er her for, som kan være vanskelige å finne frem til uten gode støttespillere.

Det er ekstra spennende å yte rettshjelp nå om dagen. Som mange andre, så venter vi spent på resultatet av rettshjelpsutvalgets gjennomgang av rettshjelpsordningen. Det er ventet en utredning våren 2020. Jusshjelpa i Nord-Norge heier på rettssikkerheten for landets borgere, og mener at rettshjelp kan være vel så viktig som helsehjelp i mange tilfeller. Derfor er det tid for å gjøre endringer, slik at flere kan få nødvendig rettshjelp uten å måtte ha råd til å betale av egen lomme.

Rapporten her skal gi et overordnet innblikk i Jusshjelpa i Nord-Norges virksomhet i 2019. Den er ment både for eksternt og internt bruk. Vi benytter rapporten i søknader om støtte og distribuerer den ellers til enkeltpersoner, organisasjoner, offentlige organer og andre som har interesse av å lese den. Mye av hensikten med rapporten er å vise resultater fra 2019. Herunder viser statistikken hvilken type saker vi jobber mest med, og hvem klientene våre er. Vi inviterer dem som måtte ønske det til å ta kontakt med oss for å få vite mer om Jusshjelpa i Nord-Norge, da denne rapporten umulig kan gi et fullstendig bilde av virksomheten.

Til slutt vil jeg berømme våre engasjerte og dyktige medarbeidere. Ved siden av 100 % studie legger de ned en formidabel jobb, for å gjøre en forskjell for enkeltmennesker i vanskelige situasjoner. Arbeidet baseres i stor grad på frivillig og ulønnet innsats. Takk til alle den frivillige innsatsen studentmedarbeiderne bidrar med, kan Jusshjelpa i Nord-Norge gi det tilbudet vi gir. Det er vi selvfølgelig både glade for og stolte av.

Tromsø, februar 2020

Eirin Wilhelmsen
daglig leder

2. Innledende om Jusshjelpa i Nord-Norge

2.1 Historie

Jusshjelpa i Nord-Norge ble stiftet høsten 1986, på et seminar i Skibotn. Initiativet kom fra tjue jusstudenter ved Universitetet i Tromsø. Daværende daglig leder og faglig ansvarlig for Jussbuss i Oslo var tilstede, til støtte og inspirasjon. Etter en prosjekteringsfase på halvannet år fikk tiltaket tillatelse til å starte drifta i januar 1988, i medhold av domstolloven § 218, annet ledd nummer 3.

I 2018 markerte Jusshjelpa i Nord-Norge 30 års drift. Årene med rettshjelpsvirksomhet har gjort Jusshjelpa til en veletablert og betydelig bidragsyter innen rettshjelpstilbudet i landsdelen.

2.2 Formål

Jusshjelpa i Nord-Norges overordnede formål fremkommer av vedtektene § 1 som lyder:

«Målsetningen til Jusshjelpa i Nord-Norge er å bedre rettshjelpstilbudet i Nord-Norge.

Jusshjelpa skal ha en sosial profil og gi gratis rettshjelp til dem som har størst behov for det.

Foreningens virksomhet fordeles mellom saksbehandling, forskning, utdanning og prosjektbasert arbeid som har til hensikt å bedre rettssikkerheten for våre målgrupper.»

Vi etterlever vårt formål først og fremst igjennom å gi rettshjelp til privatpersoner i enkeltsaker. Vi prioriterer klienter som har et velferdsmessig behov og saker hvor klienten ikke har mulighet til å skaffe seg annen bistand. Eksempelvis på grunn av klientens økonomiske situasjon eller der den juridiske problemstillingen faller utenfor det den offentlige rettshjelpsordningen dekker.

Vi vektlegger hvor viktig hjelpen vår vil være og hvilken betydning det vil ha for klienten å få bistand i saken. Eksempler på saker som ofte er av stor velferdsmessig betydning, er de som angår arbeid, bolig, familie, vilkår for soning, gjeldsproblematikk, sosiale ytelser og trygdeytelser. Jusshjelpas prioriterte rettsområder gjenspeiler blant annet disse områdene.

Også utenom de prioriterte klientgruppene og saksområdene, vil vi forsøke å gi råd til dem som tar kontakt. Forutsetningen er at vi har kapasitet og nødvendig kompetanse. I saker som faller utenfor våre kjerneområder blir hjelpen oftest begrenset til svar på helt enkle spørsmål eller henvisning til andre instanser som kan hjelpe. En liten innsats fra oss er ofte av stor verdi for dem som tar kontakt.

Bakgrunnen for at prosjektbasert arbeid også er formålsfestet, er å anerkjenne viktigheten av alt arbeidet vi gjør som ikke er saksbehandling. Prosjektarbeidet kan være i form av rettsinformativ innsats og tidvis noe rettspolitisk virksomhet. Felles for alt av prosjektbasert arbeid er at vi ønsker å bedre rettssikkerheten for våre målgrupper på et mer overordnet plan.

Jusshjelpa er også til dels en utdanningsinstitusjon. Gjennom arbeidet ved tiltaket får studentmedarbeiderne et unikt perspektiv på praktisk juridisk arbeid. Klientenes behov og jussen står i fokus, da medarbeiderne ikke trenger å hefte seg ved rene bedriftsøkonomiske hensyn. Arbeidet gir studentene faglig utbytte og verdifulle erfaringer, som de tar med seg videre som jurister i framtiden.

3. Organisasjon

3.1 Innledning

Organisasjonsstrukturen bygger på et system med generalforsamling, styre, daglig leder og tre faggrupper. Studentmedarbeiderne har stor innflytelse på driften, fordi samtlige har stemmerett på generalforsamlingen og medarbeiderrepresentantene utgjør flertallet i styret.

Faggruppene står for kjernevirksomheten ved Jusshjelpa i Nord-Norge. Det faglige ansvaret ivaretas av de som til enhver tid er oppnevnt som faglig ansvarlige fra Det juridiske fakultet. Daglig leder og kontormedarbeider utgjør administrasjonen, i tillegg til at studentmedarbeiderne bidrar gjennom arbeid i administrative komiteer og eventuelle ad hoc-grupper der det er et behov.

For øvrig er Jusshjelpa i Nord-Norge organisatorisk sett en avdeling tilhørende ved Det juridiske fakultet ved UiT Norges arktiske universitet (UiT).

3.2 Organer og medarbeidere

3.2.1 Generalforsamling

Generalforsamlingen er organisasjonens øverste organ med den høyeste beslutningsmyndighet. Den legger hovedføringer for driften. Det avholdes generalforsamling to ganger årlig, mot slutten av hvert semester. Alle ansatte og styremedlemmene har stemmerett og møteplikt på generalforsamlingen. Generalforsamlingen velger det til enhver tid sittende styret.

3.2.2 Styret

Styret har fullmakt fra generalforsamlingen som den øverste administrative ledelsen av Jusshjelpa mellom generalforsamlingene. Styrets oppgave er å planlegge og styre arbeidet ved Jusshjelpa, primært på et strategisk og overordnet plan, men ved behov også i konkrete saker.

Styret består av tre studentmedarbeidere fra Jusshjelpa i Nord-Norge, én representant fra Det juridiske fakultet ved UiT Norges arktiske universitet og én ekstern representant. Det er i tillegg én vararepresentant for studentmedarbeiderne. Vararepresentanten har møterett og talerett, men kun stemmerett når den møter i en av de faste representantenes sted. Styret konstituerer seg selv. Alle medarbeiderne ved Jusshjelpa har forslagsrett for styret. Daglig leder har møteplikt og talerett, men ikke stemmerett på styremøtene. Styret har instruksjonsrett overfor daglig leder.

Styremøter avholdes ved behov, normalt én gang per måned i ordinære driftsperioder.

Styret våren 2019

Elisabeth Sagelv Utmo, styreleder

Marcus Veinan, nestleder

Magnus Krogstad, styremedlem

Malin Olsen Lilland, varamedlem

Advokat Stefan Amlie, styremedlem (ekstern representant)

Rådgiver Ole Martin Loe, styremedlem (representant fra Det juridiske fakultet)

Styret høsten 2019

Alexandra Moland, styreleder

Magnus Krogstad, nestleder

Tord Nyland Karlsen, styremedlem

Malin Olsen Lilland, varamedlem

Advokat Stefan Amlie, styremedlem (ekstern representant)

Rådgiver Ole Martin Loe, styremedlem (representant fra Det juridiske fakultet)

3.2.3 Faggruppene

Medarbeiderne ved Jusshjelpa i Nord-Norge var i 2019 fordelt over tre spesialiserte faggrupper:

Gruppe 1: Fengselsrett, sosialrett, husleierett og gjeldsrett

Gruppe 2: Trygderett, arbeidsrett og barnerett

Gruppe 3: Ekteskapsrett, samboerforhold, arverett og utlendingsrett

Alle gruppene arbeider i tillegg med ulike saker innen pengekrav.

Hver faggruppe består til enhver tid av sju til åtte medarbeidere med forskjellig fartstid. Den enkelte saksbehandler har ansvaret for sine saker, men faggruppene har et kollektivt ansvar for hver enkelt sak. Gruppene møtes minst en gang i uken, for i fellesskap å følge opp sakene og ta avgjørelser.

Kontinuiteten og det omfattende samarbeidet mellom medarbeiderne sikrer høy kompetanse på våre prioriterte rettsområder. Erfaringsgrunnlaget videreføres effektivt til nye medarbeidere. På den måten sikrer vi drifta, selv når de mest erfarne ikke har mer enn nærmere halvannet år i stillingen.

3.2.4 Faglig ansvarlig

Forankringen og den faglige tilknytningen til Det juridiske fakultet ved UiT er et vilkår for at vi kan tilby retts hjelp etter domstoloven § 218, annet ledd, nummer 3. Den faglige tilknytningen blir i det daglige ivarettatt ved at tre vitenskapelig ansatte ved fakultetet har et særskilt ansvar for den faglige virksomheten ved Jusshjelpa i Nord-Norge. De tre følger opp hver sin faggruppe. De faglig ansvarlige deltar rutinemessig på enkelte gruppemøter og bistår ellers i enkeltsaker ved behov.

3.2.5 Administrasjonen

Den administrative drifta forestås av daglig leder, assistert av kontormedarbeider. Begge er fast ansatt ved Det juridiske fakultet, UiT.

Daglig leders arbeidsområde er strategisk og økonomisk planlegging, administrasjon og koordinering av drift og aktiviteter ved tiltaket. Daglig leder har i tillegg personalansvar for samtlige ansatte og representerer Jusshjelpa utad der det er naturlig. Styrets vedtak skal følges opp av daglig leder, som også har ansvar for å holde styret løpende orientert om sitt arbeid.

Kontormedarbeider bistår daglig leder med administrative gjøremål. Herunder saksinntak, statistikkarbeid, betjening av sentralbordet og forefallende kontorarbeid. Kontormedarbeideren er uunnværlig for å kunne ha et godt servicenivå for både klienter og medarbeidere.

3.2.6 Administrative komiteer

Hvert semester blir det nedsatt administrative komiteer bestående av studentmedarbeidere. Normalt er hver faggruppe representert i hver komiteene. Komiteene bistår administrasjonen og vervene sikrer at medarbeiderne får innflytelse i den daglige drifta.

Følgende administrative komiteer har eksistert og fungert i 2019:

Eksternkomiteen

Komiteen har ansvaret for å planlegge tiltakets oppsøkende virksomhet. De setter opp reiseplan og fordeler ansvaret mellom de ansatte. De samarbeider en del med promoteringsgruppa om blant annet annonsering og kunngjøring i forbindelse med saksinntaksturene. I tillegg til og uavhengig av det nevnte, har komiteen også ansvar for den interne evalueringen ved tiltaket hvert semester.

Ansettelseskomiteen

Komiteen har ansvar for rekruttering og ansettelse av nye medarbeidere. I 2019 ble det, som normalt, ansatt to nye kull. Dette er et rutinemessig, men omfattende arbeid.

Opplæringskomiteen

Komiteen har ansvar for å planlegge den faglige opplæringen av nye medarbeidere. De gjør avtaler med forelesere innen de aktuelle fagområdene og setter opp en plan som legger til rette for en smidig gjennomføring av opplæringen. Mye opplæring skal gis på kort tid, samtidig som de nyansatte skal ha tid til å jobbe parallelt ned saksbehandlingen. I 2019 var det opplæring for to kull.

Prosjektgruppa

Gruppa har det overordnede ansvaret for prosjektbasert arbeid ved tiltaket. Mandat og virkeområde for gruppa fremgår av interne instruksjoner. Gruppas funksjon og ansvarsområde omtales også senere i rapporten, i kapitlet om prosjektarbeid.

Promoteringsgruppa

Gruppa har et løpende ansvar for Jusshjelpas synlighet og omdømme utad. Gruppa holder en hånd om vår profil i sosiale medier, tar initiativ til deltakelse i ulike arrangementer, foreslår profileringsmateriell, og har rekrutteringskampanjer i samarbeid med ansettelseskomiteen. Gruppa har også et ansvar for å se på hvordan vi best mulig kan nå ut til målgruppene.

Sosialkomiteen

Komiteen ivaretar et godt miljø på arbeidsplassen. Blant annet arrangerte de sommerfest og julebord i 2019. Det er verdsatte sammenkomster for medarbeidere, som gjennom året legger ned mye idealistisk innsats ved tiltaket. Det er viktig å blir bedre kjent gjennom sosiale aktiviteter, særlig når det gjennomgående er så stor utskifting i kollegiet.

3.2.7 Ad hoc-grupper

Utover de faste komiteene opprettes det ved behov forskjellige ad hoc-grupper med oppgaver av faglig eller administrativ art. I 2019 har vi ingen slike grupper å vise til.

3.2.8 Medarbeiderne

Medarbeiderne er i hovedsak viderekommende jusstudenter som minimum kvalifiserer for tredje avdeling ved Det juridiske fakultet, UiT. Unntakene er daglig leder, som har master i rettsvitenskap og er utdannet jurist ved UiT, samt kontormedarbeideren som har lang erfaring som advokatsekretær. Daglig leder og kontormedarbeider er faste ansatte i 100 % stillinger.

Våren 2019 var det 22, og på høsten 26 studentmedarbeidere ved tiltaket. Det ansettes nye hvert semester, samtidig som andre avslutter sine engasjement. Ansettelsene gjøres på bakgrunn av dokumenterte søknader og intervjuer. Personlig egnethet for jobben tillegges stor vekt.

Studentmedarbeiderne ansettes for en tidsbestemt periode, normalt tre semestre. Forpliktende stillingsprosent utgjør 56 % og lønnen 40 % de første to semestrene. Disse to semestrene arbeider medarbeiderne hovedsakelig med saksbehandling innenfor fagområdene i gruppa de tilhører. Det siste semesteret går både stillingsprosent og lønn ned til 20 %, men det er vanlig at medarbeiderne også da nedlegger en viss frivillig innsats. De er da gruppeledere, utgjør det faglige tyngdepunktet og har i stor grad en kvalitetssikrende rolle.

Utover den lønnede stillingsprosenten nedlegger medarbeiderne mye ulønnet arbeid, tidvis det dobbelte av det de får betalt for.

3.3 Arbeidsformene ved Jusshjelpa i Nord-Norge

3.3.1 Innledning

Formålet om å bedre rettshjelpstilbudet i Nord-Norge ivaretas gjennom forskjellige arbeidsformer, som konkret saksbehandling, rettsinformasjon, forsknings- og utredningsarbeid, prosjektbasert arbeid og noe rettspolitisk virksomhet. Vi vil i de følgende avsnittene redegjøre kort for generelle trekk ved de forskjellige arbeidsformene. I rapportens del 4 og 5 fremkommer henholdsvis omfanget av saksbehandlingen og de øvrige aktivitetene i 2019.

3.3.2 Saksbehandling

Saksbehandlingen er kjernevirksomheten vår. Der kan vi yte direkte hjelp til de som tar kontakt med oss for juridisk bistand. I korte trekk innebærer den veiledning, konkret juridisk rådgivning og representasjon i enkeltsaker. Vi benytter saksbehandlingsprogrammet Advisor.

Saksbehandlerne ruller internt på ansvaret for de nye henvendelsene som kommer inn. Hver saksbehandler har normalt saksinntak én dag per uke, og rekker på den måten å sette seg godt inn i sakene sine og ha god fremdrift, før nye saker kommer inn.

Kvalitetssikringsrutiner

Siden alle saksbehandlerne er studenter, stiller vi strenge krav til kvalitetssikring av saksbehandlingen internt, både for å sikre en forsvarlig drift, men også for å gi medarbeiderne trygge rammer for arbeidet. Av sentral betydning er gruppebehandlingen av hver enkelt sak. Hver henvendelse legges til en bestemt saksbehandler. Vedkommende har ansvaret for å utrede sakens faktiske og juridiske sider, herunder definere problemstillingen. Saksbehandleren utarbeider et løsningsforslag og forslag til strategi i saken, som legges frem for faggruppa.

Faggruppen i fellesskap avgjør om en sak skal tas inn til behandling, eller om den skal henvises til en annen instans, eventuelt avvises hvis noe tilsier det. Ved disse vurderingene er vårt sosiale formål sentralt, og intern instruks for inntak av saker følges. Alle resonnementer, vurderinger, hjemler, valg av strategi med videre er gjenstand for overprøving i gruppa. Flertallet må gi sin godkjenning før klienten kan få svar eller videre bistand. I løpet av hvert gruppemøte skrives det referat over progresjonen i hver enkelt sak, herunder hvilke beslutninger som gjøres av faggruppen. Slik holder gruppen løpende oversikt og kontroll.

I spesielt vanskelige saker går saksbehandleren i dialog faglig ansvarlig eller andre faglige ressurser.

Hjelp til selvhjelp

Prinsippet om hjelp til selvhjelp følges så langt det er godt nok til å hjelpe klientene. Det kan være mange klienter som kan ivareta sine rettigheter selv, hvis de bare får litt veiledning, informasjon om gjeldende rett eller fremgangsmåten på et spesielt område. Vi har et stort utvalg av brosjyrer og annet standardmateriell tilgjengelig. Dette sendes ut til klienter dersom vi ser at det kan hjelpe. Ved utsendelse av slikt materiell ønsker vi alltid velkommen til å ta kontakt igjen, hvis klienten ikke opplever å finne tilstrekkelig veiledning i det tilsendte materialet.

Når saken overlates til klienten selv, i større eller mindre grad, får vedkommende et tettere forhold til både problemet og løsningen. Dette blir ikke like effektivt dersom vi gjør hele jobben for klienten. At klienten selv er engasjert og motivert for å komme til en løsning, er ofte av avgjørende betydning for at en sak skal føre frem og gi et varig godt resultat. Klienten settes da også bedre i stand til å ivareta egne interesser i fremtiden. Denne måten å arbeide på frigjør dessuten tid for saksbehandlerne til å hjelpe flere, i tillegg til å kunne gjøre en mer omfattende innsats i de sakene der vår bistand er mer nødvendig.

Partsrepresentasjon

I noen saker trer vi også inn som partsrepresentant for klienten. Eksempelvis der det dreier seg om store og sammensatte saker, uklar juss, sterke motparter eller andre årsaker til at klienten ikke ønsker eller evner å håndtere saken selv. All korrespondanse i saken går da via vårt kontor, men alt vi foretar oss utad blir klarert med klienten på forhånd.

Ikke alle ønsker om representasjon kan imøtekommes fra vår side. Partsrepresentasjon kan være en omfattende og ressurskrevende jobb. I vurderingen av om vi skal ta steget inn som partsrepresentant, tar vi blant annet hensyn til hvilket rettsområde saken gjelder, sakens betydning for klienten, vedkommende sine egne forutsetninger og ressurser samt om vi har tilstrekkelig kapasitet.

Jusshjelpa i Nord-Norge har i utgangspunktet kun adgang til å representere klienter til og med behandling i forliksrådet. Der saken utvikler seg slik at den må behandles i høyere rettsinstanser, blir klienten derfor normalt henvist videre til advokat.

Henvisnings- og avvisningssaker

Noen av henvendelsene vi mottar ser vi oss nødt til å henvise videre fordi de ikke er innenfor våre prioriterte fagområder. Vi henviser også henvendelser dersom klienten tar kontakt først når saken er klar for tingretten. Mange henvises også direkte til andre instanser, eksempelvis når forvaltningsorganer har veiledningsplikt, der klienten fyller vilkårene for fri rettshjelp, har tilgang på rettshjelp gjennom forsikring, fagforening eller lignende. Vi ser at også henvisninger ofte er av stor verdi, da mange i første omgang kan være godt hjulpet bare med å vises inn på riktig vei.

3.3.3 Forskningsarbeid

Forsknings- og utredningsarbeidet innebærer i praksis hovedsakelig systematisering og synliggjøring av juridiske og sosiale problemstillinger som går igjen hos våre klientgrupper. Med den innsikten vi får gjennom saksbehandlingen, er vi i mange tilfeller i stand til å påvise sammenhenger mellom gjentakende problemstillinger og svakheter i gjeldende rett.

Eksempler på mer konkrete utrednings- og forskningsprosjekter kan være spørreundersøkelser av ulike art. Vi samler betydelige mengder statistiske data fra våre klienter, som kan analyseres med tanke på hvilke juridiske problemstillinger som går igjen innen aldersgruppe, kjønn, yrkesstatus, utdanningsnivå, forhold rundt inntekt og gjeldsbyrde, geografisk tilhørighet med videre.

Studentmedarbeiderne har også mulighet til å skrive masteravhandling i ansettelsestiden, eller i forlengelse av sine engasjement. Flere oppdager aktuelle masteremner i løpet av ansettelsestiden. Tidsaktuelle problemstillinger og reelle eksempler gir godt grunnlag for spennende avhandlinger.

3.3.4 Prosjektbasert arbeid og rettspolitik

På noen områder ser vi at gjeldende rett eller praksis ikke virker etter sin hensikt, eller at den gjentatte ganger genererer problemer for gruppen den berører. Da er det naturlig at vi bruker kunnskapen vi tilegner oss gjennom saksbehandlingen, til å forsøke på å få til en endring av gjeldende rett eller praksis. Gjennom prosjektbasert eller rettspolitisk arbeid jobber vi på et overordnet plan, med hensikt om hjelpe langt flere enn det er mulig å gjøre gjennom symptombehandling i enkeltsaker. Prosjektarbeid er ansett for å være like viktig som ordinær saksbehandling, selv om arbeidet målt i arbeidstimer er av et betydelig mindre omfang sammenlignet med saksbehandling.

Det prosjektbaserte og rettspolitiske arbeidet varierer i art og omfang. Se årsrapportens del 5 for omtale av vårt prosjektbaserte arbeid i 2019.

3.3.5 Rettsinformasjon

Generell rettsinformasjon er en betydelig del av arbeidet som gjøres ved Jusshjelpa i Nord-Norge. Det gjøres til dels som ledd i den daglige virksomheten og delvis som prosjektbasert arbeid. Prosjekter kan være produksjon av artikler, utforming av brosjyrer, informasjonsmøter eller foredrag på steder der vi treffer målgruppene våre. Den løpende saksbehandlingen gir oss solid innsikt i «hvor skoen trykker» innenfor de enkelte fagområdene. Det kan vi utnytte til målgruppens fordel, når vi utarbeider og gir rettsinformasjon. Se utdypende om vårt rettsinformative arbeid i rapportens del 5.

3.4 Kompetanse

3.4.1 Innledende bemerkninger

Jusshjelpa i Nord-Norge legger stor vekt på at medarbeiderne får grundig opplæring og oppfølging både ved tiltredelse og gjennom ansettelsesforholdet. Våre saksbehandlere må sette seg inn i lov om fri rettshjelp, utlendingsrett, gjeldsrett, fengselsrett med videre. Dette er rettsområder som studiet i liten eller ingen grad berører. Rettshjelpsarbeid forutsetter dessuten gode saksbehandlingsrutiner, samt at saksbehandlerne evner å møte og behandle klienter på en god måte.

Vi vil kort omtale vår grunnleggende opplæring og noe av våre mer sporadiske aktiviteter innen kompetanseheving i dette punktet. Hva angår kompetanse viser vi også til avsnittet om spesialfaget *Rettshjelp I*, i rapportens del 5.

3.4.2 Grunnopplæring

Alle nyansatte ved tiltaket gjennomgår en obligatorisk og nødvendig grunnopplæring. Den gis av daglig leder, kontormedarbeider, styreleder samt viderekomne medarbeidere, og omhandler hovedsakelig Jusshjelpas organisasjon, historie, sosiale profil og ideologiske bakgrunn, grunnprinsipper for saksbehandling, herunder klientkontakt, etiske regler, taushetsplikt m.m., generelle kontor- og saksbehandlingsrutiner, arbeidsmetoder i faggruppene, håndtering av saksbehandlingsprogrammet Advisor og andre systemer ved tiltaket, alternativ konfliktløsning og innføring i mulighetene som ligger i prosjektbasert arbeid og rettspolitisk initiativ.

I tillegg til dette, skjer det i stor grad en kompetanseoverføring innad i faggruppene, ved at tidligere medarbeiderne deler erfaringer av både faglig, praktisk og rutinemessig art.

3.4.3 Fagopplæring

Nyansatte gjennomgår et faglig opplæringsprogram, med foredrag og praktiske oppgaver knyttet til våre prioriterte fagområder m.m. Opplæringen foregår i en fire-fem ukers periode etter tiltredelse, og har et omfang på én til fire timer per tema. Fagopplæringen forestås av eksterne, og noe av nåværende eller tidligere medarbeidere. I 2019 hadde vi ekstern opplæring innen forvaltningsrett, fri rettshjelp, arbeidsrett, etikk og klientbehandling, barnerett, skifterett, sosialrett, pengekrav, trygderett, prosjektarbeid, utlendingsrett, familierett, arverett og gjeldsordning. Fagopplæringen innbefatter også besøk hos Namsmannen og omvisning i fengselet. Vi er svært privilegerte ved at alle bidragsyterne stiller opp gratis.

3.4.4 Fagsamlinger

I starten av begge semestrene i 2019 gjennomførte vi fagsamlinger over to-tre dager, i forbindelse med oppstarten til de nyansatte. I januar ble fagsamlingen gjennomført på Skibotn feltstasjon. I august var fagsamlingen ved UiT Norges arktiske universitet og i våre egne lokaler.

Fagsamlingene bestod blant annet av fagopplæring for nyansatte, semesterplanlegging, arbeid med rutiner og retningslinjer, møter i administrative komiteer og workshops. På høstsamlingen hadde vi blant annet inspirasjonsforedrag om samarbeid og forbedringsarbeid inkludert praktiske oppgaver.

3.4.5 Fagdag om menneskehandel

På fagsamlingen høsten 2019 holdt spesialrådgiver Line Ruud Vollebæk fra RVTS Øst en fagdag for alle ansatte om menneskehandel. Foranledningen var at daglig leder deltok på et møte for frivillige organisasjoner og like etterpå en todagers konferanse om temaet på våren, og ble oppmerksom på hvor nærliggende problematikken kan være i vårt arbeid. Vi fikk en innføring i hvordan vi kan kjenne igjen tilfellene, og hvordan vi skal forholde oss til og kunne hjelpe mulige ofre for menneskehandel. Dette er et svært aktuelt tema der alle samfunnsaktører må holde utkikk og være sitt ansvar bevisst.

3.4.6 KROM-seminaret

Jusshjelpa i Nord-Norge deltok med fem representanter på KROM-seminaret i 2019. Seminaret arrangeres av Kriminalomsorgen, og har som mål å belyse aktuelle problemstillinger for innsatte i norske fengsler. Seminaret bidrar til at vi kan holde oss oppdaterte på aktuelle problemstillinger for innsatte og knytte viktige kontakter med andre tilbydere av rettshjelp til innsatte.

3.4.7 Frokostseminar, juslunsj o.l.

Fra tid til annen dukker det opp tilbud om kortere kurs og foredrag, som er gratis å delta på. I 2019 har vi også gått på slike tilstelninger. Blant annet deltok hele faggruppa som jobber med arbeidsrett på et frokostseminar i januar 2019, som omhandlet om endringer i arbeidsmiljøloven. Vi var også representert på en juslunsj hvor temaet var vilkår for oppsigelse på bakgrunn av arbeidsgivers og arbeidstakers forhold, samt saksbehandlingsregler i nedbemanningsprosesser.

3.4.8 Kurs om personopplysninger i arbeidsforhold

Daglig leder deltok høsten 2019 på et dagskurs om personopplysninger i arbeidsforhold i regi av Juristenes utdanningssenter. Temaene var bruk av digitale verktøy i rekruttering, ansattes rettigheter, kontroll og overvåkning, varsling og ansattopplysninger herunder bilder i sosiale medier.

3.4.9 Kurs om innføring i likestillings- og diskrimineringsrett

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) inviterte oss både på våren og høsten 2019, til å delta på kurs for rettshjelpsorganisasjoner om likestilling og diskriminering, blant annet med fokus på arbeidsrett, fengslesrett og husleierett. To medarbeidere deltok på kurset på våren og to på høsten.

3.4.10 Nettverksmøter hos Utlendingsdirektoratet (UDI)

I november 2019 deltok vi nettverksmøte for rettshjelpsorganisasjoner hos UDI i Oslo. På disse møtene skjer blant annet presentasjoner av regelverk rundt bestemte problemstillinger, rettslige oppdateringer, praktiske oppklaringer og faglige avklaringer fra UDI sin side. Utlendingsretten er et svært dynamisk rettsområde, hvor det kan være spesielt utfordrende å holde seg oppdatert til enhver tid. Vi opplever derfor stor nytte av disse mer eller mindre jevnlig nettverksmøtene.

3.4.11 Fellesseminaret 2019

Fellesseminaret er et årlig fagseminar som de fem (nå fire) studentrettshjelpiltakene i Norge deltar på. Formålet med seminaret er kompetanseheving innen utvalgte temaer, erfaringsutveksling og det å knytte kontakter for samarbeid på tvers mellom tiltakene. Seminaret bidrar til en bevisstgjøring rundt vårt viktige arbeid, samtidig som det også har en sosial side. Det er dels en påskjønnelse til medarbeiderne, som bruker betydelig av tid og ressurser på å arbeide for studentrettshjelpiltakene.

Seminaret i 2019 ble gjennomført 25.-27. februar på Røros. Temaet var «Personvern». Alle våre ansatte deltok på seminaret.

3.4.12 Faglige ajourføringskurs

Tre medarbeidere deltok på det årlige kurset i asyl- og utlendingsrett, to på det årlige trygderettskurset og to på det årlige sandefjordkurset i familie- og arverett. Vi går ikke nærmere inn kursene her, annet enn å bemerke at de både i for- og etterkant var vurdert som faglig relevante for oss, og at vi stadig sender deltakere på denne typen kurs for å holde oss oppdatert.

3.4.13 Fagdag om diskriminering og trakassering samt kollektiv arbeidsrett

Høsten 2019 arrangerte vi en todelt fagdag. Den ene og største delen var felles for alle og bestod av et kurs om diskriminering og trakassering, som vi var så heldige å få professor emirata Hege Brækhus til å holde for oss. Den andre delen var for faggruppa som jobber med arbeidsrett, og var en innføring i kollektiv arbeidsrett fra jurist i Arbeidstilsynet. Også disse to ressurspersonene stilte opp gratis for oss.

3.4.14 Andre aktiviteter

Jusshjelpa i Nord-Norge gjennomfører interne evalueringsmøter på slutten av hvert semester. Formålet er å løfte blikket fra det daglige arbeidet og vurdere de store linjene i virksomheten. Evalueringene organiseres som et obligatorisk seminar for medarbeiderne. Vi opplever det som viktig for å kunne drive denne organisasjonen hvor det er stor utskiftning av ansatte. Det gir oss også en arena for å ta til ordet i en mer eller mindre uformell sammenheng, hvor det kan foregå nødvendige og konstruktive diskusjoner om både arbeidsmiljøet og den praktiske driften.

4. Faglig resultat for 2019

4.1 Innledning

Jusshjelpa i Nord-Norge fører statistikk for løpende å kunne vurdere vår klientgruppe. Vi ber derfor alle klienter om å bidra med statistiske opplysninger om seg selv. Opplysningene er taushetsbelagte og fremstilles helt anonymt til statistiske formål, blant annet i forbindelse med årsresultatet.

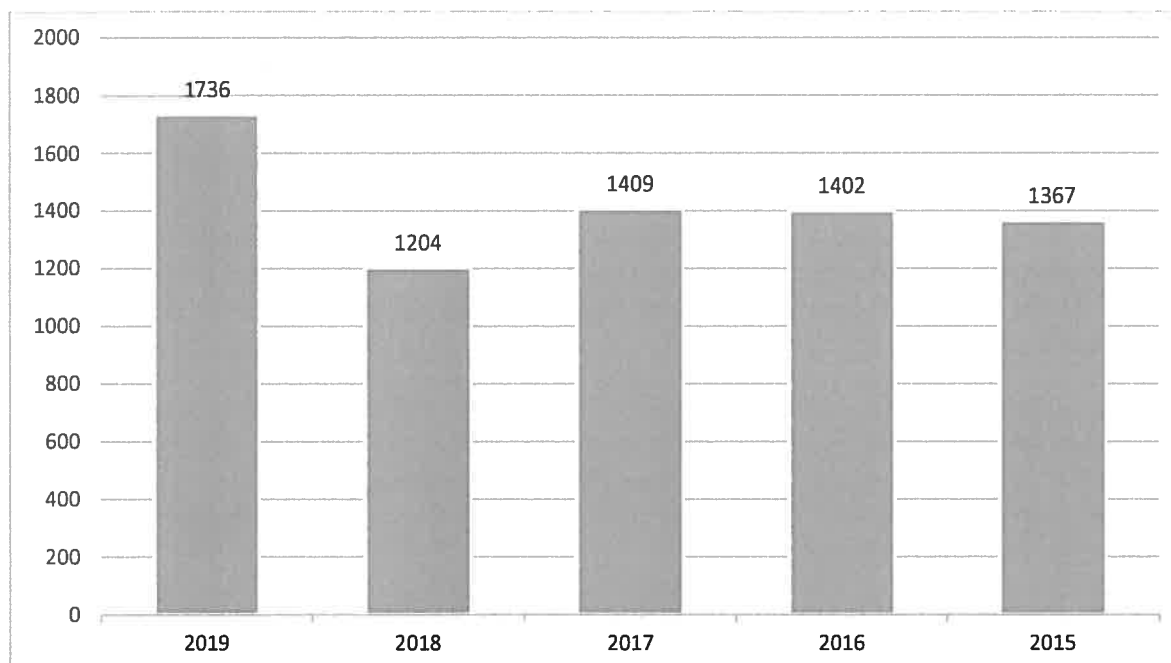
I 2019 fikk Jusshjelpa i Nord-Norge totalt 1736 henvendelser. Rutinen vår er å registrere alle henvendelser vi mottar. Både de sakene hvor vi representerer klienter overfor motpart, der vi utreder og svarer klienten på juridiske problemstillinger og saker hvor vi har en kortere prosess ved å henvise og veilede klienten videre til riktig instans.

Av de 1736 registrerte henvendelsene, har vi statistikk på 1214 saker. Disse sakene har vi enten innhentet fullstendig statistikk på selv, fordi sakene er tatt inn til behandling hos oss, eller vi har opplysningene fordi klienten selv har fylt dem ut ved innmelding av saken via nettskjema.

Grunnen til at vi ikke har fullstendig statistikk på absolutt alle henvendelser, kommer av at vi i noen tilfeller henviser klienter videre på et tidlig stadium, før vi har gjort noe i saken. Da er det ikke naturlig å be om fullstendig statistikk på henvendelsen. I noen saker mangler vi av ulike grunner opplysninger i noen kategorier av statistikken. Det er avhjulpet med svaralternativet «ikke besvart».

Målet er å behandle mellom 1500-1800 henvendelser per år, med dagens ressurser. Stort mer enn dette er ikke realistisk, fordi vi legger vekt på å kunne behandle hver enkelt sak grundig nok. I tillegg har vi også formålsfestet prosjektbasert arbeid, som vi skal ha tid til ved siden av saksbehandlingen.

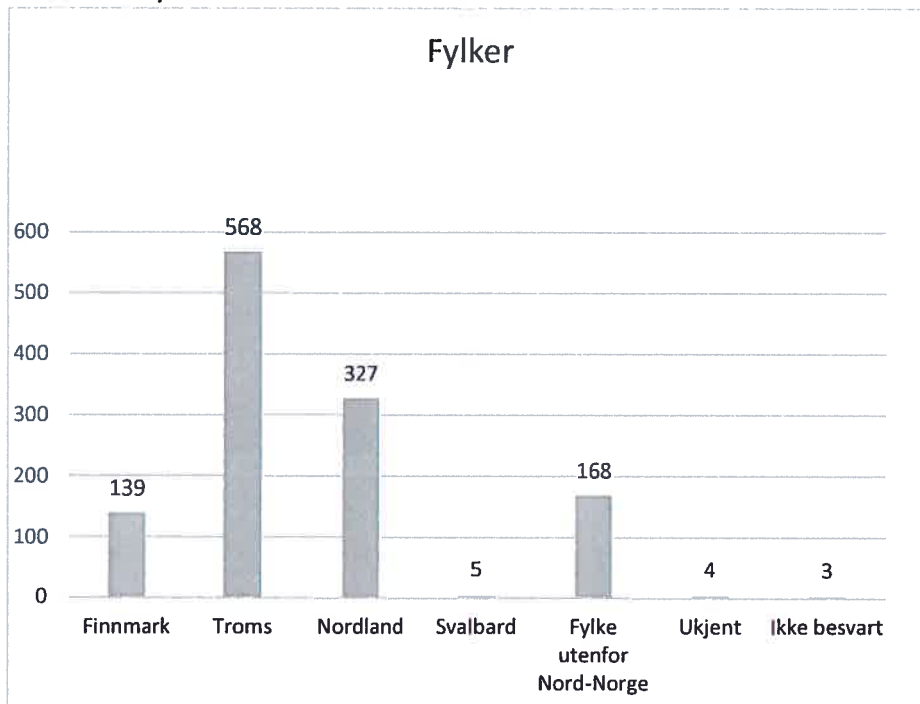
4.2 Sakstilfanget de siste fem år

Fra 2018 er det en betydelig økning i saker. Noe av det kan skyldes naturlige svingninger. Vi tror likevel at det skyldes at vi har fanget opp flere av henvendelsene enn f.eks. i 2018, da vi sto i en overgang mellom to saksinntakssystemer. I hele 2019 har vi drevet med nytt system og en mer ensartet praksis. Vi er glade for å ha et nytt og trygt system for innsamling og behandling av data i virksomheten.

4.3 Hvem henvender seg til Jusshjelpa i Nord-Norge?

4.3.1 Fylkesoversikt

Nordland: Vi tok inn 327 saker fra Nordland fylke i 2019. Det utgjør en prosentandel på 31,26 %. Nordland var i 2019 det fylket i Nord-Norge med flest innbyggere, som gjenspeiles i det relativt høye antallet henvendelser derfra. For å nå ut til nabofylkene våre på en god måte, er vi avhengige av økonomisk støtte til reisevirksomhet og annen promotering, for å gjøre tilbudet vårt tilstrekkelig kjent og tilgjengelig.

Troms: Som tidligere år hadde vi i 2019 flest saker fra Troms fylke. Det kom inn 568 saker fra Troms, som utgjør en prosentandel på 54,3 %. Forklaringen på at vi får flest saker fra Troms er nok i hovedsak vårt geografiske tilhold i Tromsø. Over tid har vi etablert oss som et velkjent rettshjelpstilbud i fylket. Vår beliggenheten i Troms muliggjør naturlig nok flere faste saksinntak på lokale arenaer, eksempelvis i Tromsø fengsel, ved UiT Norges arktiske universitet og på Tromsø bibliotek, noe som også bidrar til sakstilfanget fra fylket.

Finnmark: I 2019 tok vi inn til sammen 139 saker fra Finnmark. Det tilsvarer en andel på 13,29 %. Vi prioriterer en høy tilstedeværelse i fylket med mange utkantstrøk og mindre steder, hvor tilgangen på rettshjelp ikke er like stor som rundt de større byene i landsdelen. Omfanget av vår oppsøkende virksomhet også i det nordligste fylket avhenger til en viss grad av lokal driftsstøtte, da det er spesielt kostbart å reise lengst nord i landet.

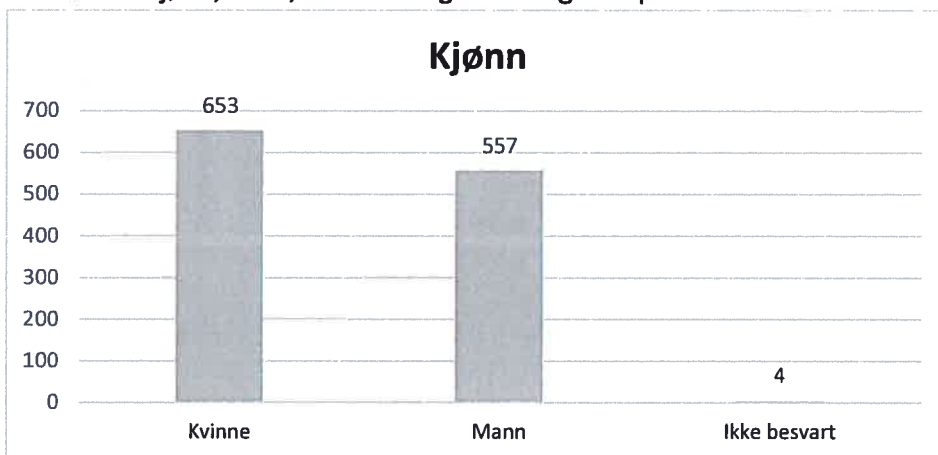
Tilhørighet utenfor Nord-Norge: Antall henvendelser fra utenfor Nord-Norge tilsvarte i 2019 13,84 %. Disse omfatter andre deler av landet i tillegg til utlandet. Ettersom vi prioriterer klienter i Nord-Norge, er det naturlig at klientgruppen fra andre steder er relativt liten.

4.3.2 Kommuneoversikt

NORDLAND		TROMS		FINNMARK	
Kommune	Antall	Kommune	Antall	Kommune	Antall
Alstadhaug	5	Balsfjord	13	Alta	51
Andøy	4	Bardu	3	Berlevåg	2
Ballangen	8	Berg	1	Båtsfjord	1
Beiarn	1	Dyrøy	2	Gamvik	1
Bodø	81	Gratangen	1	Hammerfest	15
Brønnøy	9	Harstad	54	Karasjok	6
Bø i Vesterålen	4	Ibestad	1	Kautokeino	3
Fauske	12	Karlsøy	9	Kvalsund	2
Gildeskål	1	Kvæfjord	5	Lebesby	1
Grane	1	Kvænangen	1	Loppa	1
Hadsel	12	Kåfjord	1	Måsøy	1
Hamarøy	1	Lavangen	1	Nordkapp	12
Hattfjelldal	3	Lenvik	28	Porsanger	10
Hemnes	4	Lyngen	5	Sør-Varanger	17
Lødingen	2	Målselv	11	Tana	5
Meløy	4	Nordreisa	14	Vadsø	8
Moskenes	1	Salangen	7	Vardø	3
Narvik	44	Skjervøy	3	Sum	139
Nesna	2	Skånland	3		
Rana	29	Storfjord	3		
Saltdal	5	Sørreisa	7		
Sortland	22	Tranøy	1		
Steigen	2	Tromsø	394		
Sømna	1	Sum	568		
Sørfold	3				
Tjeldsund	2				
Tysfjord	1				
Vefsn	25				
Vega	1				
Vestvågøy	18				
Vågan	15				
Øksnes	4				
Sum	327				

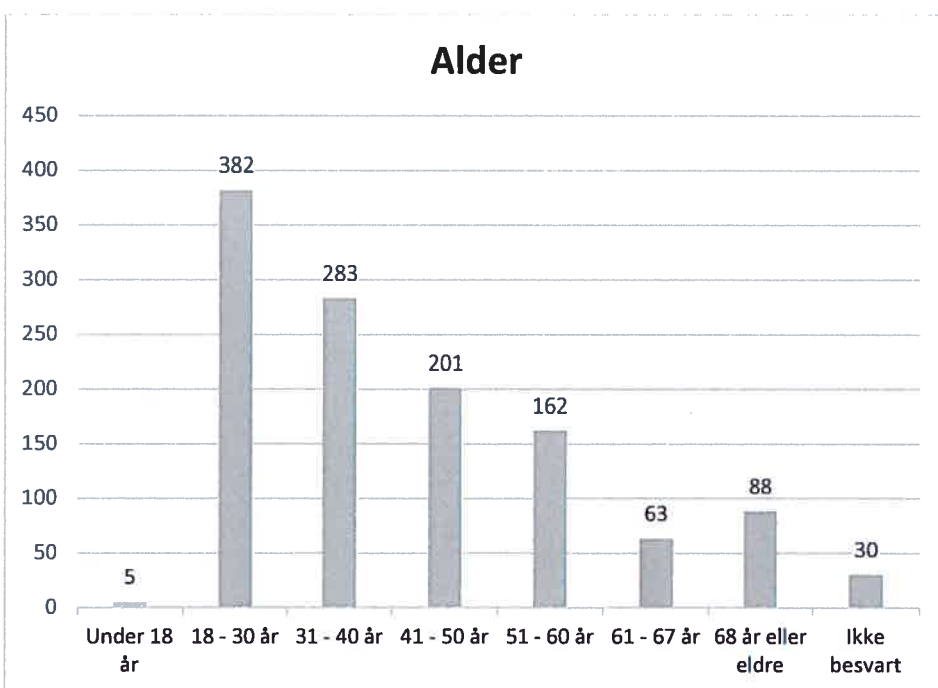
Mellom kommunene i de ulike fylkene, er det stor spredning på hvor sakene kommer fra. Det er likevel enkelte kommuner som utpeker seg med flere henvendelser enn andre. Det er kanskje ikke overraskende at det kommer flest henvendelser fra de største byene i de ulike fylkene, som Bodø, Tromsø og Alta. Det kan ha med innbyggertallet i byene å gjøre, eller ved at vi enklere når frem til dem som holder til mer sentralt. Vår hensikt er uansett å være like imøtekomende til hele landsdelens befolkning, uavhengig av tilhørighet til både fylke og kommune.

4.3.3 Kjønn, alder, sivilstand og statsborgerskap

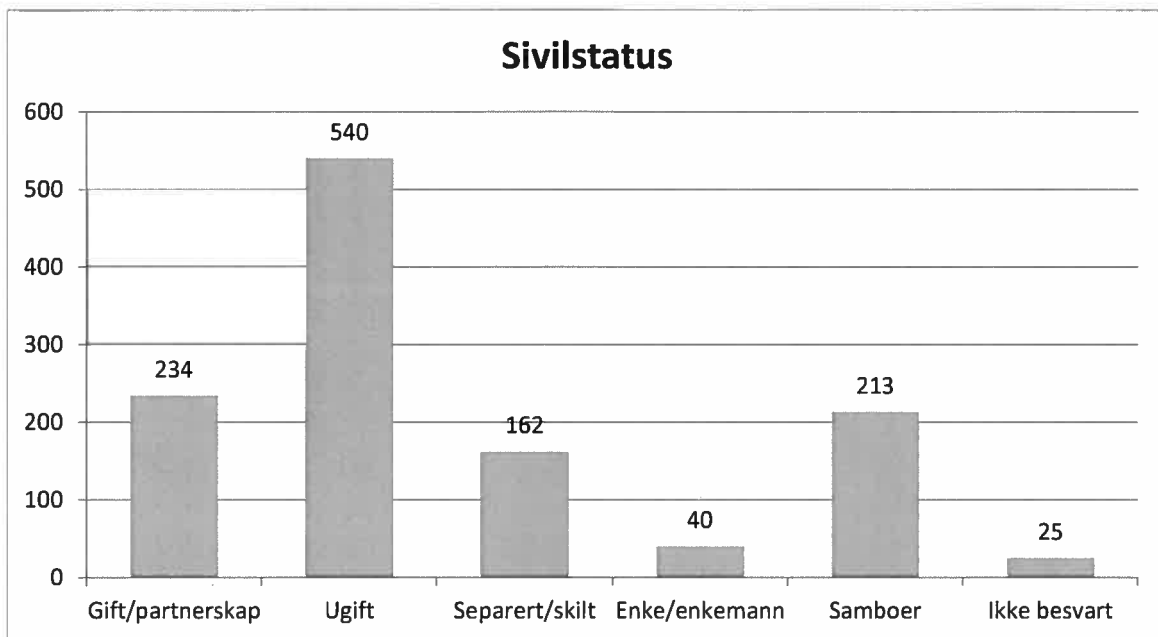
I 2019 mottok Jusshjelpa 653 (53,79 %) henvendelser fra kvinner og 557 (45,88 %) henvendelser fra menn. Vi merker oss at kjønnsfordelingen fortsatt er ganske jevn.

Vi mottok fire henvendelser fra enten organisasjoner eller noen som ikke ville oppgi kjønn. Disse vises i kategorien «ikke besvart» og utgjør 0,33 %.

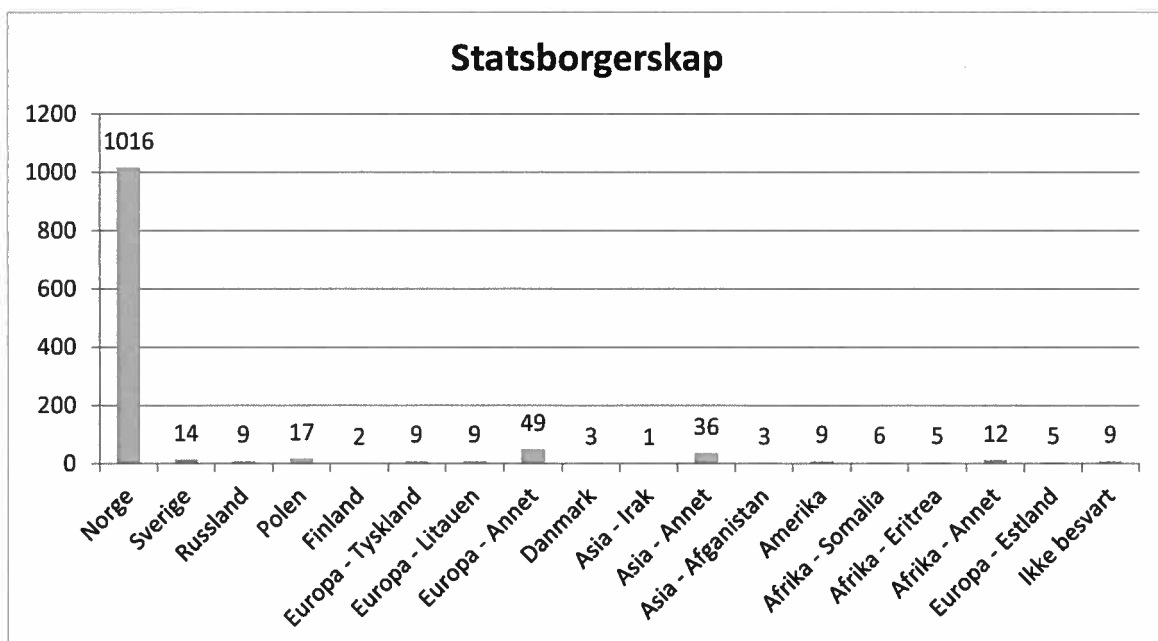
Vi hadde mange klienter i alderskategorien 18-30 år. Herunder en god del studenter (se yrkesstatustabell under), som er en del av vår målgruppe. Merparten av våre klienter er mellom 19 og 50 år. Det samsvarer med tall fra tidligere år.

Det er en liten økning i kategorien 68 år eller eldre, fra 51 henvendelser i 2018 til 88 i 2019. Det kan ha en sammenheng med en del foredrag for pensjonistforeninger våren 2019. Fra 2020 er ikke lenger arverett et prioritert rettsområde, og vi antar at denne kategorien derfor går litt ned igjen til neste år.

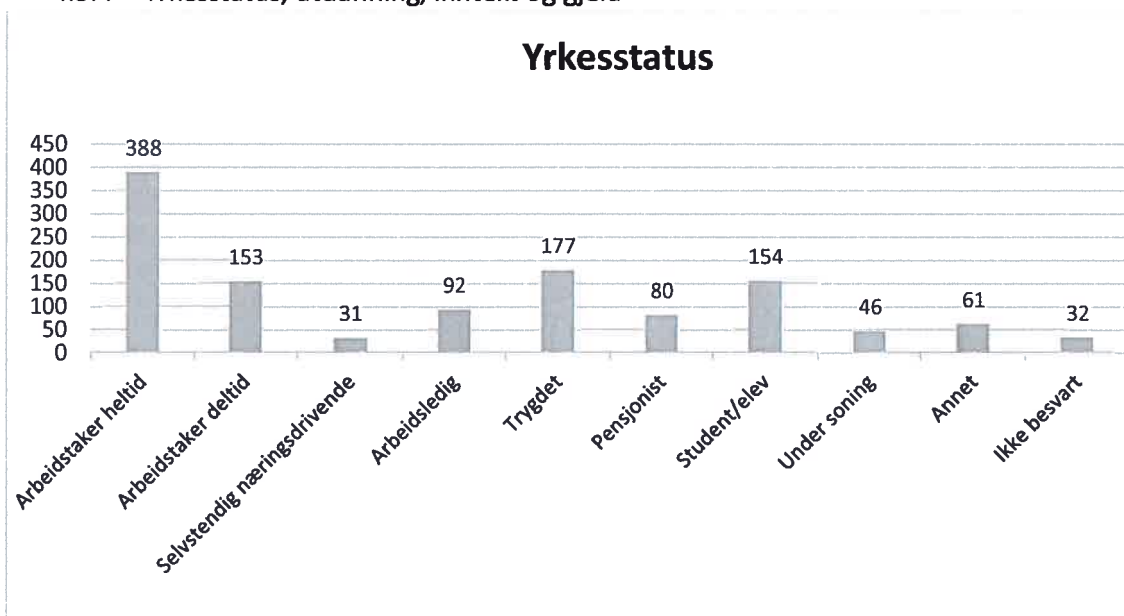
Når det kommer til sivilstand er kategorien «ugift» den største. Kategorien har tradisjonelt vært den største, og har i tillegg økt over flere år. I 2018 hadde vi til sammenligning 425 i kategorien «ugift».

Det er nesten dobbelt så mange av klientene våre som lever med enslig sivilstatus, enn dem som har livsledsager. Generelt kan man tenke seg at husstander med én inntekt har mindre økonomisk spillerom enn de med flere.

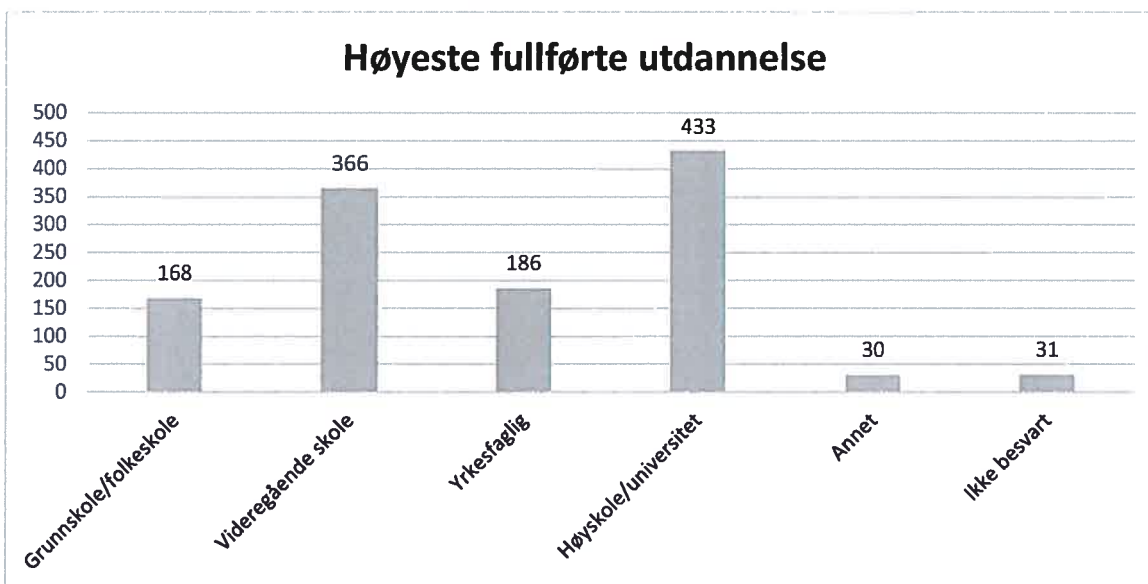
Vi har desidert høyest andel av klienter med norsk statsborgerskap. Det er likevel en ikke ubetydelig gruppe klienter fra Norden og Europa for øvrig. Også fra klienter med statsborgerskap i Asia og Afrika kommer det en del henvendelser.

4.3.4 Yrkesstatus, utdanning, inntekt og gjeld

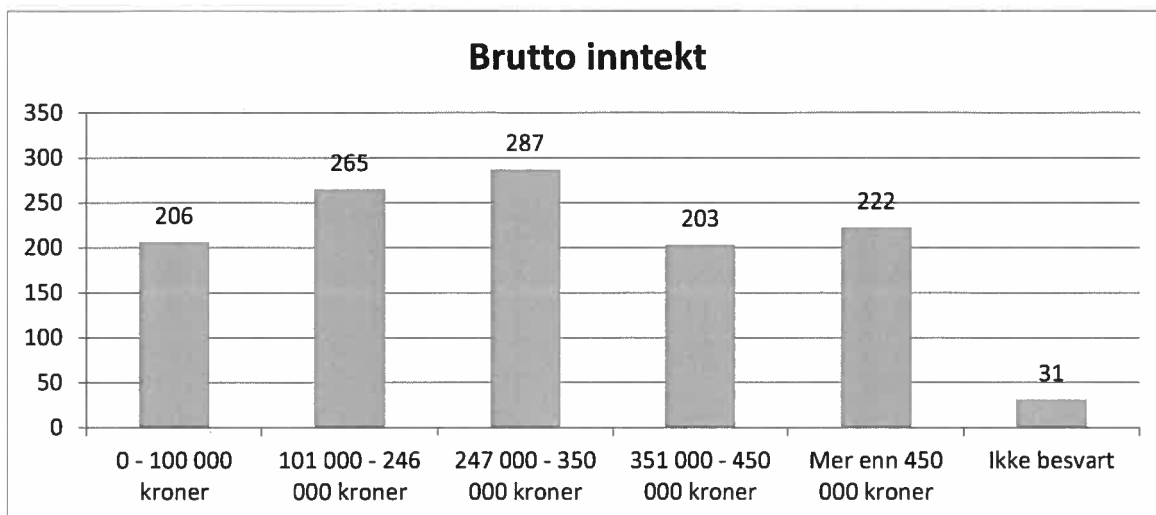

Trygdede, arbeidsledige, studenter og pensjonister utgjør samlet over halvparten av våre klienter. Vi henvender oss spesielt mot disse gruppene, i tråd med vårt formål om å bistå dem med størst behov.

Mange av klientene våre er studenter og unge (se alderstabell over), som hverken har formuesgoder, inntekt eller oppsparte midler av betydning. De er ikke sjeldent i sårbare posisjoner og står ofte i situasjoner med ubalanse i styrkeforholdet mellom partene, for eksempel opp mot utleier av husrom eller arbeidsgiver i et arbeidsforhold.

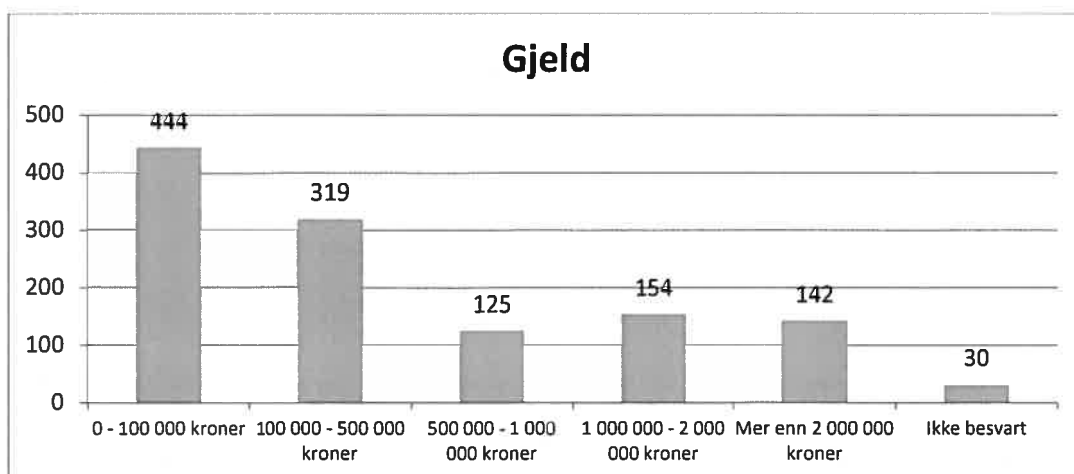
En overvekt av våre klienter har ikke høyere utdanning. Utdanningsnivå kan si noe om klientens ressurser og evne til å hjelpe seg selv. Det kan også si noe om deres bakgrunn og forutsetninger forut i livet, samt ha betydning for hvilket nettverk de har rundt seg.

Av de som henvendte seg til oss i 2019, ser vi at til sammen 62,44 % oppga en årlig brutto inntekt på kr 0 - 350 000. Av dem som tok kontakt hadde 18,29 % inntekt over kr 450 000. Oftest vil de som henvender seg til oss med så høy inntekt bli henvist videre til advokat. Om vi likevel tar saken inn til behandling, er det gjerne fordi klienten har mye gjeld, forsørgeransvar og samtidig har et reelt velferdsmessig behov for oppklaring i saken. Terskelen er imidlertid høyere for at vi skal bistå her.

Når det kommer til inntekt, er vi vant til å forholde oss til inntektsgrensen for fri rettshjelp, som også i 2019 var på kr 246 000 for enslige. Vi ser særlig at de som ligger rett over denne grensen har vanskelig for å skaffe seg hjelp, fordi de ikke har råd til å engasjere advokat. Etter en helhetsvurdering av klientenes ressursituasjon, bistår vi derfor også dem som har en inntekt på mellom kr 300 - 400 000, da det kan være relativt lite å leve for i Norge, spesielt om man er enslig og har forsørgeransvar for barn.

Om vi tar inn saker til behandling eller ikke, beror på vurderinger i hver enkelt sak. Jusshjelpa prioriterer klienter som har et velferdsmessig behov og mangler ressurser til å bli hjulpet på annet vis. Andre blir ofte henvist til alternative steder, og i mange tilfeller til www.advokatenhjelperdeg.no. På denne måten jobber vi kontinuerlig for å oppfylle vårt formål om først og fremst å tilby bistand til personer som ikke har mulighet til å skaffe seg annen hjelp.

At det er mange klienter med lite gjeld, har nok en sammenheng med at vi har mange klienter som er blant annet unge, utenlandske og pensjonister. Hele 34,69 % skylder imidlertid mer enn kr 500 000.

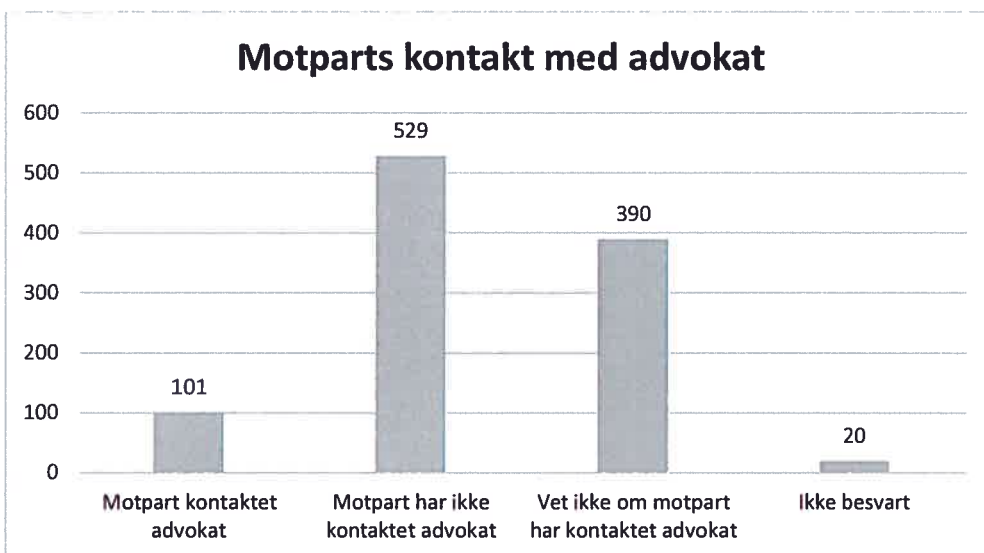
4.3.5 Befatning med andre rettshjelpere

Vi spør klientene om de har kontaktet advokat i anledning saken. I det fåtallet henvendelser hvor klienten har det, henviser vi alltid tilbake til den aktuelle advokaten for samme saksforhold.

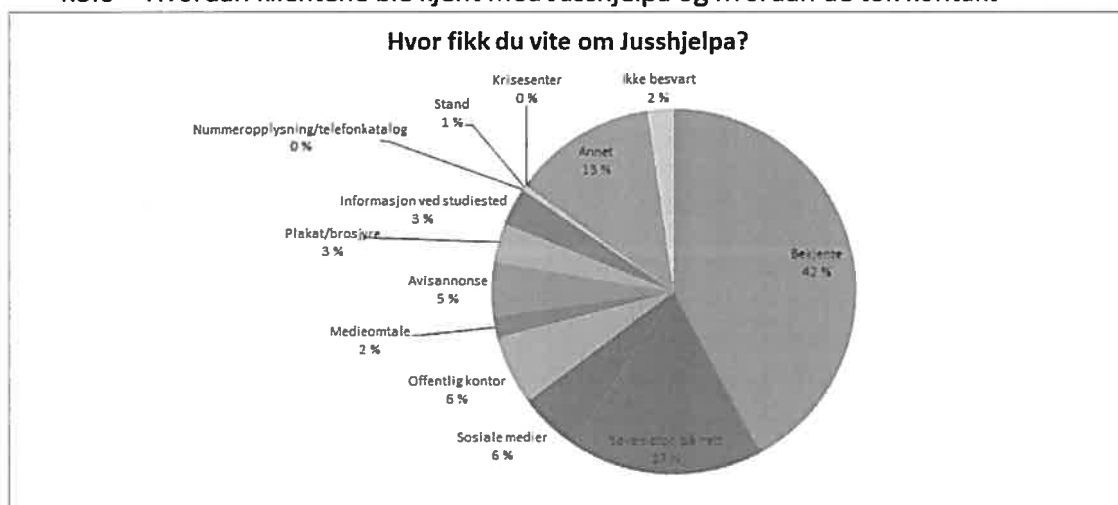
I andre tilfeller vurderer vi at klienten vil være best tjent med å gå til en advokat fremfor å få bistand fra oss. For eksempel hvis vi ser at saken med stor sannsynlighet vil gå til retten eller hvis det er frister i saken som vi ikke vil rekke å overholde med våre arbeidsmetoder.

Vi stiller også spørsmål til våre klienter om de har vært i kontakt med oss ved tidligere anledninger. På det spørsmålet var det 244 som svarte ja og 954 som svarte nei og 16 som ikke har besvart spørsmålet i 2019.

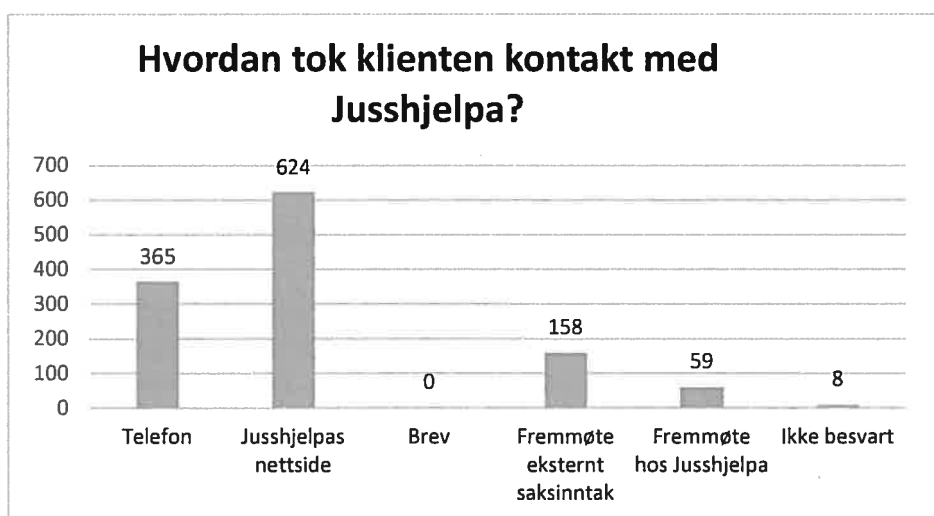

Det er også få motparter som har advokat. I de tilfeller hvor motparten har advokat, ser vi på det som viktig å bistå klienten for å unngå et skjevt styrkeforhold mellom partene. Det er imidlertid bare ett moment i avgjørelsen. Beslutningen om å bistå en klient tas alltid ut fra en helhetsvurdering.

4.3.6 Hvordan klientene ble kjent med Jusshjelpa og hvordan de tok kontakt

Statistikken viser at merparten av klientene har hørt om oss gjennom bekjente. Vi forsøker hele tiden å spisse profilering av tilbudet vårt til målgruppen. For eksempel ved å sende brosjyremateriell til sentrale institusjoner i Nord-Norge, som landsdelens familievernkontorer, krisesentre, asylmottak, fengsler/overgangsboliger og NAV-kontorer. Samtidig har vi satset på økt synlighet i sosiale medier, og tror på en økning her på sikt. Vi er fortsatt opptatt av å beholde publisitet i trykte medier, da vi for eksempel får mange tilbakemeldinger på at folk har lest i avisen at vi kommer til deres hjemsted.

Av det totale antallet henvendelser i 2019, tok 30,07 % kontakt med oss per telefon. Det er dermed fortsatt en viktig kanal for kontakt. Telefon er den eldste og mest etablerte kontaktformen vi har, og et nyttig verktøy i en vidstrakt landsdel. I 2018 var første gang det nettbaserte saksinntaket overgikk telefon i antall henvendelser, og i 2019 kom det betydelig flere henvendelser på nett enn telefon. Det var gledelig å se at vi fikk inn 51,40% av henvendelsene i 2019 via nettskjemaet på vår hjemmeside.

Det er flere som oppsøker oss på eksterne saksinntak enn dem som møter opp personlig på vårt kontor i Tromsø. Det kommer nok av at vi driver utstrakt oppsøkende virksomhet i forbindelse med saksinntaksturene, samt at lokaliseringen av kontoret vårt er litt usentralt.

Vi godtar ikke innmelding av saker via e-post av hensyn til personvern og taushetsplikt.

4.4 Rettsområder

4.4.1 Hovedoversikt

Tabellen gir oversikt over antall saker og hvilken prosentvis andel det enkelte rettsområdet utgjør av det totale antallet saker i 2019. Utvikling fra 2018 til 2019 fremgår også for hvert område.

Rettsområde	Antall 2019	% i 2019	Antall 2018	Utvikling fra 2018
Husleie	213	17,55%	185	15,14
Arverett	163	13,43 %	152	7,24
Arbeidsrett	156	12,85 %	152	2,63
Ekteskapsrett	79	6,51 %	85	-7,06
Samboerforhold	78	6,43 %	63	23,81
Barnerett	73	6,01 %	68	7,35
Gjeldsrett	68	5,60 %	69	-1,45
Trygd- og pensjonsrett	63	5,19 %	64	-1,56
Utlendingsrett	35	2,88 %	40	-12,50
Sosial- og helserett	28	2,31 %	30	7,14
Fengselsrett	14	1,15%	20	-30,00
Annet	244	20,10%	276	11,59
Totalt	1214	100 %	1204	0,83*

** Fra 2019 har vi kun med de sakene med fullstendig statistikk i tabellen her, så den reelle oppgangen i antall henvendelser er vesentlig større. Hvis vi skal regne på samme måte som i 2018 vil vi måtte ta utgangspunkt i 1736 henvendelser i 2019, som medfører en faktisk økning på 44,19 %.*

Av våre prioriterte rettsområder var husleie, arbeidsrett og arverett de rettsområdene vi fikk flest henvendelser på. De tre rettsområdene utgjør til sammen om lag 43,83 % av alle henvendelser i 2019. Disse tre har de vært de største rettsområdene målt i antall henvendelser de senere år.

Rettsområdene fast eiendom, avtalerett, kjøp og salg, forbrukerrett, erstatningsrett, straffe- og politirett samt skatt- og avgiftsrett var til og med 2018 oppstilt som egne rettsområder i statistikken. Dette er uprioriterte rettsområder for Jusshjelpa i Nord-Norge, men som vi får flere henvendelser på. Fra og med 2019 er disse samlet under kategorien «Annet». Derfor er den i antall henvendelser mye større enn i 2018, da rene annet-saker (ekskludert uprioriterte rettsområder) nådde 44 i antall. Tabellen over her viser også sammenslåtte tall fra 2018 i «Annet», som består av de samme kategorier som er slått sammen fra 2019. På den måten er det sammenlignbart når vi ser tilbake.

Det at annet-kategorien samlet sett er den største, er fordi det er en sekkepost med alle henvendelser vi får utenfor våre prioriterte rettsområder. Det er ikke alle disse sakene vi tar inn til behandling. Vi er der ekstra påpasselig med at det er et velferdsmessig behov, at vi har kompetanse på området samt at det ikke skal gå på bekostning av saker innen prioriterte rettsområder.

I det følgende gir vi en oversikt og knytter noen kommentarer til hvert enkelt rettsområde.

4.4.2 Husleierett

Husleierett	Antall	%
Opphør av leieavtale / oppsigelse	64	30,05 %
Krav etter mangel	45	21,13 %
Depositum/garanti	35	16,43 %
Plikter under leieforholdet	10	4,69 %
Husleieavtale	10	4,69 %
Leieøkning	9	4,23 %
Utkastelse	7	3,29 %
Betalingsmislighold av leie	2	0,94 %
Annet husleierett	31	14,55 %
Sum	213	100 %

Husleierett er fortsatt det største av våre prioriterte rettsområder, både målt i antall saker, men anslagsvis også ett av de rettsområdene vi bruker mest tid på. Rettsområdet er høyt prioritert og vi etterstreber spesielt å være tilgjengelige for studenter. De er i målgruppen fordi de ofte er leietakere med begrensede økonomiske ressurser. Det er oftest leietaker som er klient hos oss.

4.4.3 Arverett

Arverett	Antall	%
Arveoppgjør/skifte	45	27,61 %
Testament	27	16,56 %
Uskiftet bo	21	12,88 %
Rett til arv og pliktdel	20	12,27 %
Gaver og forskudd på arv	7	4,29 %
Avkall/avslag på arv	4	2,45 %
Omstøtelse	2	1,23 %
Annet arverett	37	22,70 %
Sum	163	100 %

Arverett var det nest største rettsområdet i 2019, målt i antall henvendelser, men det ville nok ikke ha sortert like høyt etter hvor mye tid og ressurser vi bruker på de enkelte områdene. Arverett er ett av de saksområdene hvor vi ofte ser at det er tilstrekkelig å yte bistand etter hjelp-til-selvhjelpsprinsippet. Mange av klientene har generelle spørsmål om arvereglene og fordeling av arv.

En annen grunn til at vi fokuserer på selvhelp innenfor rettsområdet, er at det ofte handler om tilføring av økonomiske og materielle ressurser som klientene ellers ikke har hatt. Sett på den måten er sakene ikke av like stor velferdsmessig betydning som eksempelvis saker innen trygde-/sosialrett. Vår rettshjelp på dette området omfatter derfor ofte kun muntlige svar på relativt enkle spørsmål og utdeling av brosjyrer for mer informasjon. Vi henviser også en del klienter videre til advokat eller til tingretten, når de ikke faller innenfor vår målgruppe. Det finnes absolutt også klienter som har reelle velferdsmessige behov innen arveretten. Eksempelvis er det tilfeller med uskifte eller etterlatte samboere, der den som sitter igjen har svakt forankrede rettigheter og kanskje omsorg for barn i tillegg. I slike tilfeller kan klienten stå i fare for å havne i en økonomisk krise som følge av partnerens bortgang, og da bruker vi naturligvis tid på saken.

Fra 2020 skal ikke arverett inngå blant våre prioriterte rettsområder, men vil helt unntaksvis behandles under annet-kategorien.

4.4.4 Arbeidsrett

Arbeidsrett	Antall	%
Lønn	46	29,49 %
Oppsigelse	21	13,46 %
Ferie og feriepenger	15	9,62 %
Endring av arbeidsforhold	14	8,97 %
Arbeidskontrakt	11	7,05 %
Avskjed	7	4,49 %
Diskriminering på jobb	6	3,85 %
Arbeidstid	5	3,21 %
Midlertidig ansettelse	4	2,56 %
Arbeidsmiljø	3	1,92 %
Ansettelse	2	1,28 %
Permisjon	1	0,64 %
Permittering	1	0,64 %
Annet arbeidsrett	20	12,82 %
Sum	156	100 %

Arbeidsrett er også ett av våre tre desidert største rettsområder i antall henvendelser, men også sett hen til ressursbruken på området. Underkategoriene lønn og oppsigelse utgjør nesten halvparten av henvendelsene innenfor rettsområdet. Jusshjelpa legger ned betydelig arbeid i å inndrive lønnskrav på vegne av klienter i disse sakene.

Innen arbeidsrett representerer vi arbeidstakere, som er den svake part i arbeidstvister. En vesentlig del av våre klienter innen arbeidsrett er av utenlandsk opprinnelse. De har ofte mindre kunnskap om sine rettigheter og plikter enn hva norske arbeidstakere har. Utfordringer knyttet til språk og kultur kan også medføre at de ikke er like rustet til å orientere seg om sin rettsstilstand eller ivareta sine interesser. Vi ser også at henvendelsene vi mottar i saker som omhandler arbeidsrett ofte ligger innenfor enkelte bransjer.

Når fagorganiserte arbeidstakere tar kontakt, henviser vi til arbeidstakerorganisasjonen. På den måten er Jusshjelpa et tilbud til dem som ikke har andre å henvende seg til.

4.4.5 Ekteskapsrett

Ekteskapsrett	Antall	%
Oppgjør ved separasjon/skilsmisse	50	63,29 %
Separasjon og skilsmisse	14	17,72 %
Ektepakt	7	8,86 %
Gjeldsansvar under ekteskapet	3	3,80 %
Inngåelse av ekteskap	0	0 %
Annet ekteskapsrett	5	6,33 %
Sum	79	100 %

Ekteskapsrett er også blant de rettsområdene der vi får et betydelig antall henvendelser, år etter år.

Av underkategoriene bruker vi hovedsakelig tid på henvendelser om skifteoppgjør, separasjon og skilsmisse, som totalt utgjør over 80 % av sakene. Her gir vi langt på vei enkle muntlige svar og veiledning. Vi henviser også en del av dem som tar kontakt til riktig instans, eksempelvis til fylkesmannen ved mer inngående spørsmål om separasjon og skilsmisse.

4.4.6 Samboerforhold (ugift samliv)

Samboerforhold	Antall	%
Oppløsning av samboerforhold	62	79,49 %
Samboerkontrakt	5	6,41 %
Etablering av samboerforhold	4	5,13 %
Annet samboerforhold	7	8,97 %
Sum	78	100 %

I likhet med ekteskapsretten gjelder de fleste henvendelsene innen samboerforhold det økonomiske oppgjøret når partene går hvert til sitt. Samlivsbrudd er ikke bare økonomisk opprivende, men det er også tungt for klientene personlig.

Samboere har ofte en mye mer uklar rettsstilling enn ektefeller. Vi etterstreber langt på vei å bidra til at partene oppnår enighet, da det også er til det beste for klienten. Dersom det er barn involvert, er det spesielt viktig å løse sakene på et lavest mulig nivå. Der vi ser at det er hensiktsmessig, bruker vi derfor en del tid og ressurser på å dempe og forebygge konflikter. Målet er at partene skal komme best mulig ut av tvisten både økonomisk og på det personlige plan.

Vi jobber også en del forebyggende på dette området.

4.4.7 Barnerett

Barnerett	Antall	%
Samvær	22	30,14 %
Barnefordeling	18	24,66 %
Barnebidrag	7	9,59 %
Foreldreansvar	6	8,22 %
Farskap og medmorskap	5	6,85 %
Barnevern	3	4,11 %
Annet barnerett	12	16,44 %
Sum	73	100 %

Barnerett er et høyt prioritert rettsområde hos Jusshjelpa, fordi sakene er av stor velferdsmessig betydning for både klientene og ikke minst for barna det gjelder. I likhet med familieretten for øvrig, forsøker vi i størst mulig grad å forbygge konflikter og dempe konfliktnivået.

Denne typen saker er krevende å jobbe med, fordi de ofte har tilspisset seg allerede når klientene kommer til oss og fordi utfallet er helt avhengig av at partene er villige til både å gi og ta. Vi forsøker så langt som mulig å oppfordre til en god dialog mellom partene med å holde fokus på barnets beste.

Vår bistand går ofte ut på å orientere om rettigheter, plikter og ikke minst hvilke hensyn som er viktige i saker med barn involvert. Vi har også en intensjon om å kunne bistå foreldrene i inngåelse av samværsavtaler og andre overenskomster.

Saker om barnevern blir nesten alltid henvist til barnevernet, fordi de har best kompetanse på feltet. I saker om barnebidrag er det stort sett NAV som er riktig instans, så der gjør vi også mye henvisninger.

4.4.8 Gjeldsrett

Gjeldsrett	Antall	%
Inndrivelse av pengekrav	21	30,88 %
Forhandling med kreditor	12	17,65 %
Bestridelse av krav	7	10,29 %
Gjeld i fengsel	6	8,82 %
Utleggstrekk/utleggspant	5	7,35 %
Inkasso	4	5,88 %
Gjeldsordning	2	2,94 %
Økonomisk rådgivning	0	0 %
Annet gjeldsrett	11	16,18 %
Sum	68	100 %

Innenfor gjeldsrett bistår vi spesielt innsatte og tidligere innsatte. Denne gruppen strever ofte med store økonomiske byrder, som gjør det vanskelig for dem å gå videre i livet. Soning i fengsel og gjeldsproblemer har ofte en nær sammenheng. I mange tilfeller kompliseres saken på grunn av rus og klientens livsførsel for øvrig.

Inndrivelse av pengekrav er den største underkategorien innenfor gjeld. Her hjelper vi klienter med å inndrive utestående krav. Det gjør vi ofte etter prinsippet hjelp til selvhjelp og sender en egenutviklet brosjyre om fremgangsmåten.

Gjeldsproblemer kan ha store konsekvenser for den det gjelder, og er i tillegg et samfunnsproblem. Det er av avgjørende betydning å raskest mulig få klienten ut av uføret. Rettsområdet har alltid vært prioritert ved Jusshjelpa, og vi prioriterer å imøtekomme klientene som har samlet mot til å ta tak i sine problemer. De har ofte et stort behov for både juridisk og moralsk bistand, og sakene innebærer ofte utstrakt korrespondanse med en rekke kreditorer. Gjeldssakene strekker ofte ut i tid og er ressurskrevende underveis.

4.4.9 Trygd og pensjon

Trygd og pensjonsrett	Antall	%
Uførepensjon	20	31,75 %
Tilbakekreving	6	9,52 %
Sykepenger	5	7,94 %
Arbeidsavklaringspenger	5	7,94 %
Dagpenger	3	4,76 %
Foreldre-/svangerskapspenger	2	3,17 %
Yrkesskade	1	1,59 %
Annet trygd og pensjonsrett	21	33,33 %
Sum	63	100 %

Rettsområdet er prioritert ved Jusshjelpa, og stort sett alle som henvender seg til oss med slike saker får en eller annen form for bistand. Det er naturlig ettersom trygd og pensjon i mange tilfeller er klientens eneste inntektskilde. Rettsområdet kan være svært ressurskrevende. Vi bruker mest tid på å klage på vedtak. For hjelp på søknadsstadiet eller for generell orientering om regelverket, henviser vi ofte til forvaltningen hvis klienten ikke har forsøkt der først. Vi opplever likevel tilfeller av at veiledningsplikten ikke strekker til, og da må vi vurdere å likevel gjøre en innsats i saken.

4.4.10 Utlendingsrett

Utlendingsrett	Antall	%
Familieinnvandring	8	22,86 %
Permanent oppholdstillatelse	6	17,14 %
Utvisning	5	14,29 %
Visum	3	8,57 %
Opphold på selvstendig grunnlag	3	8,57 %
Studenttillatelse	2	5,71 %
Arbeidstillatelse	2	5,71 %
Beskyttelse (asyl)	1	2,86 %
Annet utlendingsrett	5	14,29 %
Sum	35	100 %

Utlendingsrett er et forholdsvis lite fagområde målt i antall saker, men det er høyt prioritert hos oss. Sakene er så godt som alltid av stor velferdsmessig betydning for klientene. De har ofte lite nettverk og ikke tilgang på annen bistand. Det at de kommer fra helt andre forhold og kulturer gjør dem spesielt vanskelig stilt i sin egen sak. Det er tilfeller der de ikke kan lese eller skrive sitt eget morsmål, og da langt mindre engelsk eller norsk.

Sakene vi tar inn til behandling er ofte ressurskrevende. Vi går oftest inn i saker om klage på vedtak om familieinnvandring eller oppholdstillatelse. Offentlig behandling av slike saker kan i mange tilfeller ta lang tid og virke utmattende på klientene. Det fører til at de blir passive og tilsidesatt. De er ofte under enormt press, og strever med å fungere normalt i påvente av avgjørelser i saken.

Vi jobber målrettet for å nå ut til innvandrere og flyktninger spesielt, både med rettsinformasjon og opplysning om vårt tilbud, men informasjonsarbeidet er utfordrende blant annet på grunn av språk.

4.4.11 Sosial- og helserett

Sosial- og helserett	Antall	%
Stønader og pengeytelser	14	50,00 %
Helsetjenester	4	14,29 %
Rett til bolig	3	10,71 %
Tilbakebetalingskrav	2	7,14 %
Annet sosial- og helserett	5	17,86 %
Sum	28	100 %

Til tross for at vi har relativt få henvendelser på området, er ser vi at det er av stor betydning å prioritere mange av disse sakene. Vår innsats kan utgjøre en stor forskjell for enkeltmennesker, som kan være i dyp personlig krise. Det kan være klienter som ikke alltid klarer å opplyse saken sin tilstrekkelig til å få et riktig vedtak, eller som har ressurser til å agere dersom de får et vedtak mot seg. Sakene er tidkrevende og herunder kan kommunikasjonen med klientene være en utfordring på ulike måter.

Merparten av sakene vi behandler omhandler klage på vedtak om stønader. Når vi bistår klientene får de i mange tilfeller et resultat i sitt favør. Alternativet til at de søker og får hjelp hos oss, kan raskt være at de havner «på skråplanet». Vi vil dermed påstå at vår innsats i disse sakene kan ha betydning i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Derfor mener vi at vi på dette rettsområdet kan oppfylle en viktig del av vårt mandat, og gi noe tilbake til samfunnet for den støtten vi får.

4.4.12 Fengselsrett

Fengselsrett	Antall	%
Annet fengselsrett	7	50 %
Helsetjenester i fengsel	3	21,43 %
Soning utenfor fengsel	3	21,43 %
Permisjon og fremstilling	1	7,14 %
Sum	14	100 %

Gjennom hele året prioriterer vi oppsøkende virksomhet og saksinntak i landsdelens fengsler (Vadsø, Tromsø, Bodø, Fauske og Mosjøen). Vi forsøker å besøke fengslene i Finnmark og Nordland minimum én gang per semester. I Tromsø fengsel har vi regelmessige saksinntak annenhver uke, med unntak av på sommeren og rundt jul/nyttår.

Hensikten med dette er å gi potensielle klienter mulighet til å oppsøke oss, da de innsatte ellers har begrenset adgang til det sammenlignet med andre.

4.4.13 Annet

Annet	Antall	%
Fast eiendom	54	22,13 %
Avtalerett, kjøp og salg	50	20,49 %
Erstatningsrett	38	15,57 %
Straffe- og politirett	27	11,07 %
Forvaltningsrett	12	4,92 %
Diskriminering	5	2,05 %
Skatte- og avgiftsrett	3	1,23 %
Uspesifisert	55	22,54 %
Sum	244	100 %

«Annet-saker» er de som ikke hører til i noen av de øvrige kategoriene. Ofte er vår bistand her en henvisning til riktig instans.

De av disse underkategoriene som vi nok oftest bistår i, er forvaltningsrett. Der har vi kompetanse, samt at det ofte kan være et velferdsmessig behov. Vi ser også at disse klientene ikke alltid har noe alternativ bistand, eller at de har forsøkt hos det offentlige, men ikke har fått tilfredsstillende veiledning i art eller omfang.

4.5 Oppsøkende virksomhet

4.5.1 Innledning

Jusshjelpa i Nord-Norge har en intensjon om å ivareta et udekket rettshjelpsbehov i hele landsdelen. Derfor legger vi mye i å oppsøke steder i de tre nordligste fylkene, Svalbard inkludert.

Av alle henvendelser vi fikk inn i 2019 kom 14 % ved personlig oppmøte på eksterne saksinntak. Selv om vi er tilgjengelig via telefon og på nett, er den oppsøkende virksomheten viktig for å ha et lavterskeltilbud for befolkningen i landsdelen. Noen vil eller kan ikke melde inn sak via telefon/nett. Da er muligheten for personlig oppmøte avgjørende for at klientene i det hele tatt oppsøker hjelp.

Samtidig som vi oppnår å nå frem til klientene i deres nærmiljø, gjør vår oppsøkende virksomhet oss synlig i resten av landsdelen. På den måten får vi vist frem tilbudet og når frem til enda flere. Vi ser en direkte og umiddelbar økning i antall saker som kommer fra de stedene vi besøker, i tiden rundt annonsering av gjennomføring av turene. Uavhengig av sakene vi får inn på turene, oppnår vi derfor promotering på de stedene vi besøker, og klientene tar kontakt som en ringvirkning.

I 2019 besøkte vi 21 unike steder, på 38 reiser og gjennomførte totalt 61 saksinntak som følger:

4.5.2 Oversikt over eksterne saksinntaksturer i Nord-Norge

Kommuner	Antall besøk	Antall saksinntak
Alta	2	2
Bodø	2	4
Bardu	2	2
Fauske	2	4
Hammerfest	2	2
Harstad	2	2
Honningsvåg	2	2
Karasjok	2	2
Leknes	1	1
Lenvik	2	2
Narvik	2	2
Porsanger	2	2
Rana	2	2
Skånland	2	2
Sør-Varanger	2	2
Sortland	2	2
Tromsø	-	15
Vadsø	2	4
Vefsn	2	4
Vågan	2	2
Longyearbyen	1	1
Totalt 21	Totalt 38	Totalt 61

Ute på reise tar vi ofte imot potensielle klienter på kommunesentrene, i bibliotek eller på andre naturlige arenaer på stedet vi oppsøker. Ettersom studenter er en viktig målgruppe, prioriterer vi å avholde saksinntak ved lærestedene i landsdelen. Fengslene er også prioriterte steder å oppsøke.

I tillegg til saksinntak forsøker vi å være synlige i det offentlige rom, ofte i form av å stå på stand. På enkelte av saksinntaksturene utenfor Tromsø hadde vi også stand på bibliotek, kjøpesentre o.l. Målet med blant annet å stå på stand, er å være synliggjøre tilbudet og nå ut til folk på en uformell måte.

Vi deltok også i 2019 med stand på Forskningsdagene ved UiT Norges arktiske universitet, i samarbeid med Det juridiske fakultet. Vi hadde i tillegg stands på biblioteket og kjøpesentre i Tromsø ved som en del av vår oppsøkende plan gjennom året.

Høsten 2019 innledet vi et samarbeid med Tromsø bibliotek, om saksinntak på biblioteket den siste lørdagen hver måned. Dette ble gjennomført med gode resultater og tilbakemeldinger, og vi fortsetter samarbeidet i 2020.

Saksinntakene på biblioteket og i Tromsø fengsel er inkludert i oversikten for Tromsø i tabellen over.

5. Prosjektarbeid, forskning og utdanning

5.1 Innledning

Prosjektarbeid som beskrives her i del 5 favner vidt. Det omhandler både konkrete prosjekter, rettsinformasjon av ulik art, rettspolitisk virksomhet med mer. Denne delen av årsrapporten omfatter kort forklart all virksomhet ved tiltaket som ikke er ren saksbehandling. Årsrapporten vil ikke være uttømmende på gjennomførte aktiviteter og prosjekter, men den er egnet til å gi en god del eksempler på aktiviteter og produksjon i året som gikk.

5.2 Organiseringen av prosjektbasert arbeid

Generalforsamlingen vedtok våren 2018 et mandat for prosjektgruppa ved Jusshjelpa i Nord-Norge. Den til enhver tid sittende prosjektgruppa har hånd om å organisere det prosjektbaserte arbeidet ved tiltaket.

Prosjektgruppa skal legge til rette for og stimulere til hensiktsmessig prosjektbasert arbeid, samt påse at prosjektarbeidet ved tiltaket gjennomføres på en tilfredsstillende måte og innenfor nærmere gitte rammer. Gruppa har en veiledende og tilretteleggende rolle, men kan også pålegge faggruppene å gjennomføre prosjektarbeid. I samråd med daglig leder skal prosjektgruppa forsøke å oppnå at det gjennomføres en prosjektuke per semester. Tema og innhold for prosjektuka beror på hva som er aktuelt. Omfang og faglig innhold i prosjektarbeidet avgjøres i den enkelte faggruppen.

Alle faggruppene er representert i prosjektgruppa, som sammensettes slik at kontinuiteten i gruppas arbeid ivaretas over tid. I starten av semesteret velges det en leder og settes opp en møteplan. Det føres referat fra hvert møte. I slutten av hvert semester, rapporterer prosjektgruppa til styret.

5.3 Rettsinformasjon

5.3.1 Innledning

Rettsinformasjon i ulike former er et viktig og kontinuerlig arbeid ved Jusshjelpa i Nord-Norge. Vi prioriterer arbeidet av to grunner. For det første har det et forebyggende formål. Ved å få kunnskap kan folk komme problemene i forkjøpet og kanskje unngå dem. For det andre er det en forutsetning for å kunne ivareta sine interesser, at man kjenner sine rettigheter. Vi ser at mange av våre klienter har svært begrenset eller ingen kunnskap om sin rettsstilling. Det henger ofte sammen med deres situasjon og/eller et begrenset tilbud fra det offentlige.

Jusshjelpa i Nord-Norge utarbeider jevnlig brosjyrer, skriver artikler med mer. Dette er virkemidler i vår målsetning om å yte hjelp til selvhjelp der det er hensiktsmessig. Vi prioriterer de rettsområdene der vi får mange likeartede henvendelser, fordi det er en ressursbesparende måte å yte rettshjelp på. I de tilfellene vi henviser klienter til generell rettsinformasjon, ønsker vi dem likevel alltid velkommen tilbake dersom noe skulle være uklart eller de skulle ende opp med flere spørsmål.

I det følgende omtales noe av det rettsinformative arbeidet vi har gjort i 2019, til illustrasjon.

5.3.2 Foredrag for innvandrere i introduksjonsprogram

I 2019 fortsatte vi vårt samarbeid med Tromsø kommune, Flyktningtjenesten. Samarbeidet ble innledet våren 2016. Integreringsarbeidet foregår på et bredt felt, innen språk, kultur, arbeid, skolegang, boforhold, praktiske gjøremål med videre. Jusshjelpas bidrag har ofte vært et generelt foredrag innen flere av disse feltene i norsk rett, med varighet på rundt to timer. I 2019 holdt vi imidlertid flere foredrag om norsk utlendingsrett med særlig fokus på familieinnvandring, sterke menneskelige hensyn og overgang fra midlertidig til varig oppholdstillatelse.

Gjennom dette samarbeidet når vi ut med rettsinformasjon til en større gruppe gjennom en hensiktsmessig og mer eller mindre fast kanal. Foredragene gjennomføres med morsmålsstøtte på flere språk. Derfor får vi formidlet rettsinformasjon som vi ellers ikke hadde nådd frem med. Samarbeidet gir oss også en unik mulighet til å bygge nettverk og omdømme. Jusshjelpa i Nord-Norge opplever samarbeidet som godt, med en stor gjensidig nytteverdi.

5.3.3 Foredrag om arv for pensjonistforeninger

Vi har ved to tilfeller holdt foredrag om arv for pensjonistforeninger i Troms, på forespørsel. Vi får fra tid til annen slike forespørsler, og det er normalt god oppslutning rundt disse foredragene. Likevel vil nok ikke denne typen foredrag bli gjennomført fremover, da vi faser ut arverett fra våre prioriterte rettsområder ved årsskiftet 2019/2020.

5.3.4 Økonomikurs

Våren 2019 holdt vi økonomikurs med særlig fokus på gjeld for innsatte og tidligere innsatte, i samarbeid med Kriminalomsorgen. De som er i målgruppen for kurset har ofte økonomiske utfordringer, som typisk forverres på grunn av soningen. Det er en gjentakende problematikk som vil kunne skape problemer for den enkelte som skal tilbake til et normalt liv etter endt soning. Prosjektet har pågått noen år nå, og vi forsøker å få til ett kurs hvert semester.

5.3.5 «Juridisk startpakke» for studenter

I 2019 forsøkte vi på et nytt samarbeidsprosjekt med programmet til DebutUKA. Tanken var å nå ut til unge mennesker som kanskje er ny i byen og i tilværelsen med å bo hjemmefra. Startpakken bestod av korte foredrag om husleie, arbeidsrett og samboerkontrakt. Vi fikk ikke så god oppslutning som vi skulle ønske, men har tanker om hva det kan skyldes og hvordan vi kan nå enda bedre ut. Derfor vil vi vurdere å gjenta tilbudet også ved studiestart i 2020

5.3.6 Foredrag på RIBO

Høsten 2019 innledet vi et samarbeid med den ideelle stiftelsen RIBO på Røklund. Beboerne er i hovedsak unge mennesker mellom 18-35 år, som er der i kortere perioder. Menneskene oppholder seg der med et mål om å komme ut som styrkede selvstendige individer, blant annet med mål om å mestre et aktivt yrkesliv. Tjenesten er et supplement til offentlige tilbud. Vi planlegger jevnlig besøk der i forbindelse med vår oppsøkende virksomhet. Besøkene kan også bestå av foredrag om husleie, arbeid, samliv o.l. Første besøk, med foredrag, var høsten 2019.

5.3.7 Artikler

Gjennom 2019 har vi publisert artikler innen forskjellige temaer og gjennom ulike kanaler. Her er noen eksempler på artikler vi har hatt på trykk:

- «Et kritisk blikk på advokatmonopolet» på trykk i Juristen, 22.03.19: <https://juristen.no/debatt/2019/03/et-kritisk-blikk-p%C3%A5-advokat%C2%ADmonopolet>
- «En potensielt stor del av våre klientsamtaler er underlagt kontroll» publisert i Juristen 03.04.19: <https://juristen.no/debatt/2019/03/%C2%ABen-potensielt-stor-del-av-v%C3%A5re-klient%C2%ADsamtaler-er-underlagt-kontroll%C2%BB?fbclid=IwAR295U9o6aOLDq9mNErQ4ag2jhWh9hBdA9u1rnj178LvVFvYcuiOisfRplk> og på trykk i studenttidsskriftet Jus't nr.1 2019, side 6-7: <http://juristforeningen.eu/wp-content/uploads/2019/11/Just-nr.-1-2019.pdf>
- «Fri rettshjelp – en neglisjert ordning» på trykk i studenttidsskriftet Jus't nr.1 2019, side 18-19: <http://juristforeningen.eu/wp-content/uploads/2019/11/Just-nr.-1-2019.pdf>

- «Sovende paragrafer – et problem for rettssikkerheten?» på trykk i iTromsø, 04.12.19: <https://www.itromso.no/meninger/2019/12/05/Sovende-paragrafer-%E2%80%93-et-problem-for-rettssikkerheten-20545947.ece>

5.3.8 Brosjyrer og informasjonsmateriell

I løpet av 2019 har vi hovedsakelig arbeidet med oppdatering samt oversettelse av eksisterende brosjyrer. Vi har blant annet oppdatert eksisterende:

- brosjyrer om arv, slik at de er i tråd med nye arveregler.
- ekteskapsbrosjyre til engelsk.
- barnerettsbrosjyre til engelsk.

Vi har også jobbet frem interne veiledninger og informasjonsmateriell, for å effektivisere arbeidshverdagen. Blant annet har vi arbeidet med:

- informasjonsskriv om ordningen med møtefullmektiger i Forlikrådet.
- en orientering om prosessrisiko ved rettslige skritt. Det er utarbeidet et dokument i denne forbindelse, som skal sendes til klienter i forkant av at det tas rettslige skritt, for å bevisstgjøre klienten på en enda bedre måte om risikoen som løper ved å igangsette prosess.
- en kartlegging av tilkallingsvikarers rettsstilling, som endte opp i en intern guide om temaet.

5.3.9 Øvrig informasjon og tilgjengelighet

Vi har sendt ut plakater for publisering av vårt tilbud til aktører innen helse- og sosialsektoren, for eksempel lokale NAV-kontor, Nordlandssykehuset, Finnmarkssykehuset, Universitetssykehuset Nord-Norge. Hensikten med dette informasjonstiltaket var å øke sakstilfanget på helse- og sosialsaker.

I løpet av høsten 2019 har vi deltatt på onsdagsmøter på demokratiskolen som drives av Kirkens bymisjon i Tromsø. Det er et tilbud til kvinner som er nye i byen. Vårt formål med å delta på denne arenaen, er å spre informasjon om vårt tilbud og senke terskelen for potensielle klienter til å ta kontakt med oss dersom de har konkrete problemstillinger. Dette samarbeidet videreføres i 2020.

5.4 Rettspolitisk arbeid

5.4.1 Innledning

Som rettspolitisk arbeid definerer vi alle aktiviteter vi gjør eller tar initiativ til for å få til en endring av gjeldende regler eller praksis, eventuelt belyse uklarheter i regelverket og problemstillingene vi ser er gjengangere innenfor et bestemt felt. Det foregår noe sporadisk, i ulike former og varierende omfang ved Jusshjelpa i Nord-Norge. I det følgende vises eksempler på slikt arbeid som er gjort i 2019.

5.4.2 Markering av kvinnetdagen

Jusshjelpa deltok i markering av kvinnetdagen 8. mars for første gang i 2017. I 2019 gikk vi i parade under parolen «Jeg går på skole, ikke kall meg hore – Stopp sexismen i skolegården».

5.4.3 Tromsø Arctic Pride

Den 16. november 2019 deltok vi i Tromsø Arctic Pride, en parade i Tromsø sentrum som er ment for å feire at alle er like mye verdt og at alle har rett til å være så like eller forskjellige som de ønsker. Vårt budskap var at Jusshjelpa i Nord-Norge vil bistå alle, og at alle er like mye verdt uansett hvilket kjønn de liker. Samtidig handler det om å feire alt vi har oppnådd og uttrykke støtte til utsatte i andre land hvor aksepten ikke er i nærheten av det den har blitt i Norge. I mange land får man heller ikke gå i parade uten å risikere liv og helse. Derfor må vi benytte slike muligheter til å stå opp for de som ikke har sjansen. Samtidig som vi fikk fremmet temaet, fikk vi også synliggjort tiltaket vårt.

5.4.4 Brev til ulike aktører

Det hender at vi sender brev til Lovavdelingen, for å få uttalelser på forhold vi mener er uklare eller trenger en avklaring for å forstå. Våren 2019 sendte vi brev for tolkningsuttalelse om bytte av lås i husleieforhold. Det er fordi vi ser en trend der utleier under leieforholdet tar seg inn i boligen uten leietakers samtykke, noe som naturligvis oppleves problematisk for leietaker. Vi representerer ofte leietaker, og ønsket et klart svar på hvilken rettsstilling klientene våre har i en slik situasjon.

Våren 2019 sendte vi brev til Kriminalomsorgsdirektoratet. Vi ba om en uttalelse om hvorvidt dagens generelle beskjed om at innsattes telefonsamtaler «kan» bli avlyttet, oppfyller kravet til strgfjl. § 32 (3) om at partene «skal» varsles om avlytting.

5.4.5 Klage til Sivilombudsmannen

Jusshjelpa sendte klage til Sivilombudsmannen på utlendingsnemdas rettsanvendelse i sak om familieinnvandring, høsten 2018. Bakgrunnen var at vi mente UNE hadde lagt til grunn en uriktig forståelse av utlendingsloven § 43, ved å innfortolke et krav om at referansepersonen må være enslig. Vi henvendte oss også til Justis- og beredskapsdepartementet for å få departementets forståelse av bestemmelsen. Den 12.09.2019 fikk vi medhold i vår klage (saksnr. hos Sivilombudsmannen var 2018/4025), da UNEs vedtak ble kjent ugyldig. Hele uttalelsen fra Sivilombudsmannen kan leses her:

<https://www.sivilombudsmannen.no/uttalelser/utlendingsnemdas-rettsanvendelse-i-sak-om-familieinnvandring/>

5.4.6 Høringsuttalelser

Jusshjelpa i Nord-Norge skriver fra tid til annen høringsuttalelser der vi opplever at vi kan gi relevante innspill. Dette har vi også gjort i 2019. Arbeids- og sosialdepartementet sendte på høring forslag om tre endringer i kapittel 12 uføretrygd, med høringsfrist i april 2019. Jusshjelpa i Nord-Norge skrev høringsvar: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horingsbrev--forslag-til-endringer-i-reglene-for-uforetrygd-mv/id2626230/?uid=1b97654a-1ed0-4641-8b78-ba82859e69dc>

5.5 Annet prosjektarbeid

5.5.1 Prosjektuker våren og høsten 2019

Jusshjelpa i Nord-Norge ser at det er vanskelig å prioritere prosjektbasert arbeid i det daglige. Derfor satt vi også i 2019 av tid til å arbeide mer eller mindre uforstyrret med prosjektarbeid. Det gjorde vi ved å gjennomføre én prosjektuke på våren, i uke 7 og én på høsten, i uke 40. I disse periodene stengte vi for mottak av nye saker, og sørget for at sakene vi hadde inne kunne ligge i ro i en uke. Det var fullt mulig å starte på større prosjekter med varighet ut over prosjektukene. Faggruppene organiserte relevante prosjekter innenfor sine fagfelt, og rapporterte til prosjektgruppa om planer, fremdrift og resultat. Prosjektgruppa arrangerte begge prosjektukene.

5.5.2 Tolketjeneste

På bakgrunn av et initiativ og en utredning fra en av medarbeiderne, vedtok generalforsamlingen i desember 2019 å sette av 30 000,- til tolketjenester i budsjettet for 2020. Språkproblemer kan være til hinder for at klienter får rettshjelp eller får god nok rettshjelp. Vi har også sett tilfeller der kontaktpersoner i klientens nettverk har stilt som tolk, hvor det har vært vanskelig å stole på tolkens intensjoner, da denne personen kanskje også har interesser i sakens utfall. Vi mener derfor det er riktig med tilgjengeliggjøring av rettshjelp gjennom å kunne tilby tolk.

5.5.3 Menneskehandel og omkringliggende problemstillinger – «Prosjekt papirløs»

Som en del av vårt fokus på menneskehandel som tema i 2019, takket vi ja til å delta med en representant på en samling for frivillig sektor i Oslo, for å få vite mer om de ulike aktørene på feltet. Dette for å vite bedre hvem vi kan henvise til hvis vi skulle mistenke at noen er utsatt for menneskehandel. Som følge av det kom vi i kontakt med bl.a. Batteriet, som igjen førte til oppstarten av et prosjekt hos oss som vi har kalt «Prosjekt papirløs». Det går ut på å lage ei utgreiing om papirløses rettsstilling i Norge. Prosjektet startet opp høsten 2019, men fortsettes og fullføres i 2020.

5.6 Utdanning

5.6.1 Relevant arbeidserfaring og Jusshjelpa som praksisplass

Jusshjelpa i Nord-Norge utgjør et verdifullt supplement til masterstudiet i rettsvitenskap. Studentmedarbeiderne får høyst relevant arbeidserfaring parallelt med studieløpet. De får også erfare at de kan hjelpe mennesker og gjøre en forskjell, ved å bruke kunnskapen de tilegner seg. Vi ser at de får et enda større engasjement for rettshjelp og mulighetene som juristyrket gir, når de innser den praktiske nytteverdien av utdanningen. Det kan medvirke til et enda større ønske om å fullføre studiene på en god måte. Det kommer både studentene selv, Jusshjelpa i Nord-Norge, UiT Norges arktiske universitet og klientene våre til gode.

Hvert år har Jusshjelpa i Nord-Norge ansvaret for flere praksisstudenter fra Det juridiske fakultet. Tiltaket får da beholde sin arbeidskraft i perioden av studiet med obligatorisk praksis, samtidig som vi avlaster fakultetet. Våre ansatte er sikret en givende praksisplass, og får anledning til å skaffe seg enda dypere erfaring med det å drive rettshjelp. I 2019 hadde vi 12 praksisstudenter hos oss.

5.6.2 Spesialfaget Rettshjelp I

Medarbeidere har anledning til å ta spesialfaget *Rettshjelp I* på 15 studiepoeng. Emnet er kun tilgjengelig for ansatte eller tidligere ansatte ved tiltaket. Erfaringen de får gjennom ansettelsestiden danner grunnlag for en stor del av innholdet i emnet. Faget betinger deltakelse på undervisning i regi av fakultetet. Undervisningen omfatter i hovedsak temaene rettspolitikk, etikk, praktisk prosess og alternativ konfliktløsning. Undervisningen går mer i dybden enn grunnopplæringen ved Jusshjelpa. Studentene avlegger hjemmeeksamen med etterfølgende muntlig prøve.

Ordningen gjør det enklere for studentene å arbeide for Jusshjelpa i Nord-Norge uten at arbeidet går på bekostning av studieprogresjonen. Studentene kan også arbeide ved tiltaket uten å ta spesialfaget. I 2019 var det 12 studenter som tok spesialfaget.

5.7 Forskning

Jusshjelpa i Nord-Norge har i 2019 ikke prioritert eller gjennomført noen større forskningsprosjekter.

På bakgrunn av våre rutiner kan vi imidlertid vise til et stort tallgrunnlag med statistiske opplysninger, som vi samler gjennom sakene vi behandler. Datamaterialet viser hvilket behov det er for rettshjelp og hvem som har behovet. Det benytter vi til ulike formål gjennom året, blant annet som omtalt i avsnittene om rettsinformasjon og rettspolitikk.

Tidlig på 2000-tallet gjorde Jusshjelpa en rettshjelpsundersøkelse for å kartlegge hvorvidt behovet for rettshjelp er dekket i Nord-Norge, og om en kan se endringer over tid. Det kan bli aktuelt å følge opp med en ny slik undersøkelse de nærmeste årene, men foreløpig har vi ingen konkrete planer om det.

6. Drift og økonomi

6.1 Driftsrute

Jusshjelpa i Nord-Norge hadde i 2019 en driftsrute på totalt 47 uker, fordelt på 21 uker i vårsemesteret, 8 uker sommerdrift og 18 uker i høstsemesteret. Det var likt som i 2018.

Sommerdrifta ivaretas årlig av fem av våre medarbeidere, som da engasjeres i 100 % stilling. Vi prioriterer å ha alle faggruppene representert, for å kunne gi best mulig bistand innen hele vårt kompetansefelt, også i perioden med redusert drift.

Kontoret var stengt en uke i påsken, to uker på sommeren og ei drøy uke rundt jul/nyttår. Stengingen er delvis av hensyn til ferieavvikling for medarbeiderne, men driftsruten begrenses også av at helårsdrift ikke kan finansieres per i dag. Vi er uansett svært nøye med å påse at ingen klienter skal lide noe rettslig eller økonomisk tap som følge av perioder med driftsstans.

6.2 Økonomi

6.2.1 Innledende

Jusshjelpa i Nord-Norge har i prinsippet ingen faste inntekter, da rettshjelpen vi gir er gratis for brukerne. Vi er avhengige av å få innvilget midler etter søknader som vi på eget initiativ sender ut. Gjennom hele året arbeider administrasjonen ved Jusshjelpa i Nord-Norge med søknader om driftsmidler, noe som er helt nødvendig for å sikre en kontinuerlig og god drift.

Jusshjelpa i Nord-Norge ligger som et kostnadssted under Det juridiske fakultet ved UiT Norges arktiske universitet sitt regnskap. Vi setter opp eget budsjett, skaffer og disponerer egne midler. UiT sitt regnskap føres i samsvar med anbefalte Statlige Regnskapsstandarder (SRS) med Kunnskapsdepartementets tilpasninger for universitets- og høyskolesektoren. UiT Norges arktiske universitet sitt regnskap revideres av Riksrevisjonen.

Siden oppstarten i 1988 har finansieringen av tiltaket tidvis vært svært utfordrende. Det har vært store variasjoner i hvor mye støtte vi har fått fra ulike bidragsytere og samarbeidspartnere. Virksomheten har derfor tradisjonelt vært drevet marginalt. De senere årene har vi vært heldige å ha stabile økonomiske støttespillere. Disse bidrar imidlertid med betydelige beløp, og vi er sårbare hvis det skulle komme kutt fra ett år til et annet. Vi er opptatt av å omsette støtten i mest mulig rettshjelp per krone.

I det følgende vil vi presentere og til dels forklare regnskapet fra 2019. Revidert budsjett er presentert sammen med regnskapet, bl.a. for å vise at merforbruket/underskuddet var kalkulert.

6.2.2 Regnskap 2019

Jusshjelpa i Nord-Norge	Regnskap 2019	Vedtatt revidert budsjett 2019	
INNETEKTER			
Justis- og beredskapsdepartementet / Statens sivilrettsforvaltning	-2 760 000	-2 760 000	1
Kommuner og fylker	-327 000	-310 000	2
Studentparlamentet UiT Norges arktiske universitet	-215 000	-215 000	3
Det juridiske fakultet	-100 000	-100 000	4
Bergesenstiftelsen	0	0	5
Andre tilfeldige inntekter	-87 511	-10 000	6
<i>Klientkonto, saldo per tiden</i>	1 219		7
Inntekter totalt	-3 488 292	-3 395 000	
UTGIFTER			
Lønn: faste/engasjerte/vikarer, feriepenger, forsikring, avgifter o.l.	3 174 492	3 050 000	8
Styrehonorar	31 209	41 000	
Tjenestereiser, oppsøkende virksomhet (utgifter, diett)	137 991	135 000	9
Tjenestereiser, annet (utgifter, diett)	70 794	50 000	10a
Kurs og seminarer	96 207	120 000	10b
Personalkostnader (julebord, sommerfest, kaffe/te m.m.)	25 288	20 000	11a
Velferdstilskudd (gaver, premier, arrangementer o.l.)	30 565	30 000	11b
Beverting ved interne møter (kurs, felleslunsj, prosjektpizza o.l.)	39 841	40 000	11c
Beverting for øvrig (ved eksterne deltakere)	4 101	3 000	
Gaver til eksterne	5 483	5 000	
Advisor, saksinntaksside, nettside (drift/vedlikehold)	110 894	100 000	12
Kontorkostnader (porto, nettside m.m.)	16 664	20 000	
Forsikringskostnader (profesjonsforsikring)	13 688	13 000	
Inventar	74 698	80 000	13
IT- og AV utstyr	5 278	5 000	
Telefon	0	5 000	
Kontorrekvisita	5 908	8 000	
Bøker, tidsskrifter, litteratur	12 292	10 000	
Profileringsartikler	14 809	15 000	
Trykningsutgifter	20 400	13 000	14
Kunngjøring, generell	7 656	10 000	
Kunngjøring, oppsøkende virksomhet	30 687	29 000	
Avis-abonnement	15 740	15 000	
Utgifter totalt	3 944 685	3 817 000	
RESULTAT	456 393	422 000	

Inngående balanse i 2019

1 170 069

Balanse ved utgangen av 2019

713 674

6.2.3 Merknader til postene

Vi viser til nummer i høyre kolonne i tabellen over, og gir i det følgende knytte noen kommentarer til flere av postene i regnskapet.

INNTEKTER

1. Bevilgningen fra Justis- og beredskapsdepartementet ved Statens sivilrettsforvaltningen er grunnsteinen i inntektene våre fra år til år, ettersom det er det største tilskuddet vi mottar. Det dekker langt på vei lønnsutgifter og er helt avgjørende for vår eksistens slik den er i dag.
2. Støtten fra kommuner og fylkeskommuner omsettes direkte i oppsøkende virksomhet ved at det dekker deler av kostnadene som kommer av reise, opphold og annonsering når vi drar ut i landsdelen. Vi forsøker å prioritere kommuner som gir oss driftstøtte, men vil likevel være synlige i kommuner som ikke gir tilskudd, for å være et tilbud til hele Nord-Norges befolkning. Blant kommuner er Tromsø kommune vår største bidragsyter.
3. Støtten vi får fra Studentparlamentet, av semesteravgiftsmidlene, har vært en stabil tildeling over mange år. Den viser at innsatsen vi forsøker å rette inn mot studenter som målgruppe når frem og blir sett, noe som er svært gledelig.
4. All støtte fra Det juridiske fakultet ved UiT er av stor betydning for hele drifta, da det også omfatter annet enn økonomisk støtte (kontorlokaler, faglig, teknisk-/administrativ support m.m.).
5. Vi fikk kr 100 000 i støtte fra Bergesenstiftelsen i 2019. Den bidragsyteren står derfor synlig oppført på inntektssiden. Årsaken til at det står kr 0 både i budsjett og regnskap for 2019, er at midlene kom inn på slutten av 2018, og ble stående på det forutgående årets regnskap.
6. Juristforbundets hovedstyre vedtok å tildele Jusshjelpa i Nord-Norge kr 75 000 i driftsstøtte for 2019. Det skjedde i forbindelse med forbundets årlige utdeling av midler til humanitært arbeid. For vår del var dette en helt uventet men absolutt velkommen tildeling. Resterende inntekter på denne posten er fra Grasrotandelen, som vi kvalifiserer til bl.a. gjennom oppføring i Frivillighetsregisteret.
7. Klientkontoen er naturlig nok ikke en konto vi budsjetterer med inntekter på. Den er likevel synlig i økonomien vår totalt sett. **Vi tar ikke betalt fra klientene for våre ytelser.** Dersom en sak medfører faktiske kostnader for Jusshjelpa i Nord-Norge, som f.eks. rettsgebyr eller reiseutgifter for å representere klienten i forliksrådet i en annen by, må klienten derimot dekke dette. Saldoen ved årsskiftet, som er fremstilt på inntektssiden i regnskapet, er negativ og består av innkomne innbetalinger fra klienter fratrasket de rettsgebyr o.l. som er betalt fortløpende av oss. Skulle saldoen på noe tidspunkt stå i pluss, er det ikke reelle inntekter som vi kan disponere.

UTGIFTER

8. Lønnsutgifter er den absolutt største utgiftsposten, til tross for at medarbeiderne har forholdsvis lav timelønn og jobber en betydelig andel gratis. Resultatet viser et merforbruk på kr 124 492 i forhold til budsjettet. Det er et forholdsvis lite avvik prosentvis, på en post som er vanskelig å budsjettere grunnet varierende vikarbehov, lønnsjusteringer, refusjoner m.m. Regnskapstallene fra det tilbakelagte året gjennomgås alltid forholdsvis grundig forut for revideringen av budsjettet for inneværende år, for kontinuerlig å kunne beregne lønnskostnadene best mulig.
9. Her inngår alle reiseutlegg og diett i forbindelse med våre saksinntaksturer i vår oppsøkende virksomhet. Turene planlegges slik at medarbeiderne mange ganger reiser til sine hjemsteder for å gjennomføre saksinntak, noe som innebærer mindre utgifter til overnatting. Vi reiser på billigst mulig vis, for å holde kostnadene nede og få til mest mulig rettshjelp for pengene.

10. *a og b:* Hvis postene *Tjenestereiser* og *Kurs og seminarer* ses under ett, utgjør de til sammen kr 167 001 i regnskapet, der budsjettet er kr 170 000 totalt for de to postene. Postene har langt på vei samme formål, men dekker ulike deler av kostnadene. I postene inngår blant annet en årlig egenandel på kr 35 000 for studentrettshjelpstiltakenes fellesseminar, ulike kursavgifter, reise- og oppholdsutgifter pluss diett på alle reiser i løpet av et år som ikke har oppsøkende virksomhet som formål. Det er i hovedsak de reisemålene og aktivitetene som er omtalt i årsrapportens punkt 3.4, sammen med ledermøter og samarbeidsmøter med de andre studentrettshjelpstiltakene og lignende.
11. *a, b og c:* Disse tre postene i budsjettet kan ses under ett med det at de alle har velferd som overordnet formål. Studentmedarbeiderne jobber mye gratis. Da er det viktig å ha rom for å kunne spandere enkel bevertning på kurs, lokaler og om mulig også mat til julebord og sommerfest, dekke kaffe/te og andre små goder av stor betydning for miljøet.
12. IT-avdelinga ved UiT fakturerer oss en årlig sum for drift og vedlikehold av datatjenester som er nødvendige for virksomheten vår. I 2019 ble drift av hjemmesiden vår satt ut til interne, av UiT, noe som medførte en økt kostnad på kr 10 000 årlig for oss, med tilsvarende avvik fra budsjettet i 2019.
13. Over to år har vi satt av en del midler til inventar, av hensyn til tiltrengte oppgraderinger av bl.a. arbeidsstasjoner og møterom. Etter 2019 er det meste av nødvendige investeringer gjort, og denne posten vil gå ned på et mer normalt nivå fra 2020, der det vil være snakk om ett og annet innkjøp.
14. Av de kr 20 400 i regnskapet for trykningsutgifter, er kr 5600 for design og trykk av nye plakater, visittkort og brosjyrer som ble gjort i 2018. Kostnaden tilhørte altså året før, men da regningen ble feilsendt av leverandøren og derfor forsinket, ble kostnaden dessverre belastet og synlig i regnskapet for 2019. Det reelle forbruket i 2019 er derfor på kr 14 800, omtrent som budsjettet.

6.2.4 Oppsummerende om regnskapet for 2019

Jusshjelpa i Nord-Norge endte på et merforbruk på kr 456 393 i 2019. Det er 34 393 mer forbrukt enn budsjettet, noe vi sier oss svært fornøyd med. Det har over noen år vært fokus på ikke å øke egenkapitalen, men heller å bygge den kontrollert ned ved å søke litt mindre støtte enn vi ville gjort med en målsetning om å gå i null.

På inntektssiden fikk vi ganske nøyaktig det vi forventet, med unntak av de kr 75 000 som kom fra Juristforbundet i juni og ca. kr 17 000 mer enn budsjettet fra kommuner og fylker. De kommunale tilskuddene søkes i oktober/november året før, og noen utbetaler driftsstøtte for neste år allerede i november/desember. Slike forskyvninger over årsskiftet har det alltid vært og de vil medføre noen uregelmessigheter. Vi ser ikke på det som betydelige avvik hverken ene eller andre veien.

På utgiftssiden er fortsatt det største avviket på lønnsberegningene, selv om avviket ikke er på mer enn ca. 4 %. Variable forhold som det er umulig å forutse ved budsjettering, kan forklare at det alltid må kunne forventes et større eller mindre avvik mellom budsjett og regnskap på lønn.

Tatt i betraktning at vi budsjetterte med et så stort merforbruk i 2019, er Jusshjelpa i Nord-Norge tilfreds med bunnlinja for regnskapsåret. Vi ser imidlertid frem til å budsjettere mer i balanse for kommende år. I 2020 vil vi fortsette med å etterstrebe et godt budsjett- og regnskapsarbeid og jobbe målrettet for å treffe best mulig på budsjettet, slik at vi kan vise et forventet resultat til alle våre bidragsytere når året er over.

6.3 Arbeidstimer ved Jusshjelpa i Nord-Norge i 2019

Arbeidstimerne som nedlegges av medarbeiderne, er avgjørende for drifta av Jusshjelpa i Nord-Norge. Det gjelder spesielt den ulønnede innsatsen, som medarbeiderne yter idealistisk. Den ressursen måles ikke i penger, men hører like fullt hjemme i et avsnitt om drift og økonomi av den grunn at det er en verdi som årlig tilføres organisasjonen.

Måned	Antall timer jobbet	Antall timer lønnet	Gratis timer	Gratis %
Januar	2535,7	1158	1377,7	54,33 %
Februar	2286,71	1110	1176,71	51,46 %
Mars	2356,68	1165,5	1191,18	50,54 %
April	726,57	888	-161,43	-22,22 %
Mai	1188,01	888	300,01	25,25 %
Juni	-	-	-	-
Juli	-	-	-	-
August	1715,64	903	812,64	47,37 %
September	2430,42	1353	1077,42	44,33 %
Oktober	2376,92	1480,5	896,42	37,71 %
November	1923,76	1347	576,76	29,98 %
Desember	855,9	654	201,9	23,59 %
Sum	18396,31	10947	7449,31	40,49 %

Tabellen viser timetall for medarbeidere i saksbehandler, prosjekt- og gruppelederstillinger i ordinære driftsperioder.

I april og mai er det en lavere andel gratisarbeid, grunnet en tid der medarbeiderne får mulighet til å avvikle eksamenspermisjoner, blant annet i form av avspasering.

Juni og juli er utenom de normale driftsperiodene. Da er sommerdrifta på agendaen, og fem medarbeidere jobber i 100 % stilling med lønn for 37,5 timer per uke. Lønna er lav, men det er ikke lagt opp til ideell innsats i perioden. Timetallet på sommergruppa er derfor utelatt fra tabellen.

Jusshjelpa i Nord-Norge er avhengig av den idealistiske innsatsen. Andelen gratisarbeid holder en relativt jevn standard fra år til år, som viser at denne kulturen er godt innarbeidet i organisasjonen. Oversikten over viser at medarbeiderne fortsatt bidrar med en høy grad av frivillig arbeid. Uten dette idealistiske bidraget, hadde kontoret vært nødt til å stenge driften i lengre perioder. Det ville ha rammet tilbudet. For å kunne håndtere etterspørselen, er vi prisgitt et timetall på dette nivået. Samtidig er tiltaket bevisst på å holde arbeidsmengden på et håndterlig nivå for medarbeiderne våre, som også er fulltids studenter.

Medarbeidernes engasjement og frivillige innsats er med på å supplere og indirekte finansiere det offentlige rettshjelpstilbudet. Det er vi selvsagt stolte av. Vi mener også at det gir bidragsyterne våre en desto større grunn til å støtte arbeidet vårt.

7. Medarbeidere og engasjerte ved Jusshjelpa i Nord-Norge i 2019

7.1 Administrasjonen

Eirin Wilhelmsen, daglig leder

Ingvild Lundstrøm, kontormedarbeider

7.2 Faglig ansvarlige

I 2019 hadde vi til enhver tid tre faglig ansvarlige fra Det juridiske fakultet, én per gruppe:

Gruppe 1: Universitetslektor Victoria Hovig Frigland (hele året)

Gruppe 2: Stipendiat Mats Humberstet (frem til medio august), universitetslektor Aleksander Olén Knygh (fra medio august til desember), universitetslektor Marie Helness Haug (fra desember)

Gruppe 3: Universitetslektor Eirik Magnus Blomli (til medio oktober), universitetslektor Alexandra Olsen (fra medio oktober)

7.3 Eksterne styremedlemmer

Ole Martin Loe (styremedlem fra Det juridiske fakultet ved UiT Norges arktiske universitet)

Stefan Amlie (eksternt styremedlem)

7.4 Studentmedarbeidere

Julia Nordvang Johansen (vår)

Marcus Veinan (vår)

Robert Hov Grønbech (vår)

Elias Undersåker Enga (vår)

Elisabeth Sagelv Utmo (vår og sommer)

Bjørge Vevik (vår og høst)

Magnus Krogstad (vår og høst)

Cathrine Lund (vår og høst)

Marita Skjerlie (vår og høst)

Erica-Yvonn Jungblut (vår og høst)

Tord Nyland Karlsen (vår og høst)

Frida Lundestad (vår og høst)

Jørund Monsen (vår og høst)

Louise Billie Grønneberg-Fensbekk (vår og høst)

Siyanna Stenersen (vår og høst)

Alexandra Moland (vår og høst)

Christian Hasselberg Ringkjøb (vår og høst)

Malin Olsen Lilland (vår og høst)

Ina Lothe Olsen (vår og høst)

Ylva Sofie Røsberg (vår og høst)

Ane-Margrethe Kristiansen (vår og høst)

Anette Hustad Brendeford (vår og høst)

Bjørn Eikanger Hanssen (høst)

Ingvild Schwenke Jenssen (høst)

Benedicte Ellinor Gjertsen (høst)

Rikard Schuitema Olsen (høst)

Ingrid Emilie Johansen (høst)

Signe Fridén Melhus (høst)

Ella Stormo (høst)

Sylvia Helene Lind (høst)

Hanne Kolstad Fromholt (høst)

The page features several large, grey, angular geometric shapes that resemble shards or ice fragments. One large shape is on the left, pointing downwards. Another is on the right, pointing upwards. A third is at the bottom right, pointing left. These shapes are arranged to frame the central text.

Jusshjelpa i Nord-Norge
UiT Norges arktiske universitet
Breivika senter
9037 Tromsø

Telefon: 776 44 559
www.jusshjelpa.no

